

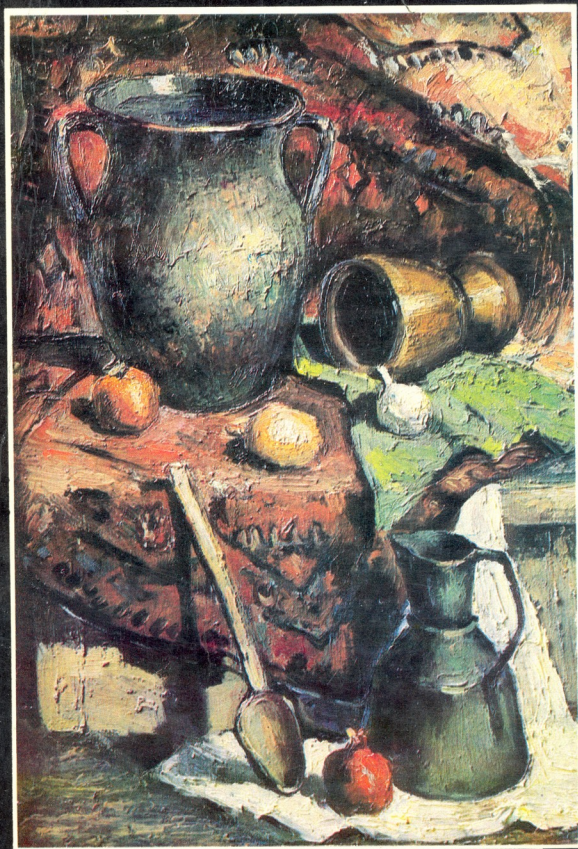
საქართველო გელთვნიკა

ISSN 0132-1307

4

1988

საპარტველოს სსრ კულტურის სამინისტროს
უკველთვიური ჟურნალი

74. ნ. ბერძენიშვილი, საქართველოს ისტორიის საკითხები. თბ., 1974, გვ. 25; ე. გაბიაშვილის გამოკვლევების თანახმად რუის-ურბნისის კრება 1105 წ. შედგა (ე. გაბიაშვილი, რუის-ურბნისის კრების ძეგლის-წერა, თბ., 1978, გვ. 14—19).

75. ქართლის ცხოვრება, გვ. 304.

76. ივ. ჭავჭავაძე, დასახ. ნაშრ., გვ. 146—147.

77. ქართლის ცხოვრება, გვ. 304.

78. ივ. ჭავჭავაძე, დასახ. ნაშრ., გვ. 147.

79. ქართლის ცხოვრება, გვ. 304. შემდგომი ისტორიული ვითარება გვაფიქრებინებს, რომ ამ ეპიზოდში სამუდამო დალი დასვა ყრმა მეფის ფსიქოლოგიას.

80. ქართლის ცხოვრება, გვ. 304—305.

81. იქვე, 305—306.

82. ივ. ჭავჭავაძე, დასახ. ნაშრომი, გვ. 149.

83. თ. ბარნაველი, ატენის სიონის წარწერები, გვ. 38—39, სურ. 23.

84. საფიქრებელია, რომ ეს დარბაზი იდგა სოფ. ძველატენში, იქ სადაც შემდეგ ორბელიანთა სასახლე აშენდა და ამჟამად კი სოფლის სკოლის შენობა დგას.

85. ქართული სამართლის ძეგლები, II. თბ., 1965, გვ. 20.

86. III. Месхия, Города и городской строй феодальной Грузии, Тб. 1959, с. 96—97.

87. ცნობილია, რომ განსხვავებით სიონის ინტერიერისაგან, რომელიც თითქმის (გარდა გუმბათის მცირე ნაწილისა) არ შეუქუთებიათ, ფასადებში არა ერთი რესტავრაცია განიცადა. უკანასკნელ საკითხს ჩვენ არ ვეხებით, აღენიშნავთ მხოლოდ, რომ სახელი „ბაგრატ“ სამ ლაბიარულ წარწერაში გვხვდება. ერთი წარწერა ამოკეთილია სამხრეთ ფსადზე ლამაზი ასომთავრულით და წითლად არის შეღებილი: „წ(მი)დ(ა)ო ღ(მ)თ [ისმშო] ბ (ე)ლო ა [დიდე] ბ(ა) გ (რა) ტ“. თ. ბარნაველი, მკვეთრად ათარიღებს ამ წარწერას XI ს. (თ. ბარნაველი, ატენის სიონის წარწერები, გვ. 55, სურ. 32), გ. აბრამიშვილი კი X—XI სს. მიჯნით (გ. აბრამიშვილი, ატენის სიონის უცნობი წარწერები, საქ. სსრ მეცნიერებათა აკადემიის მაცნე, ისტ. არქეოლ. ეთნოგ. და ხელოვ. ისტორიის სერია, № 1, თბ., 1976, გვ. 174, სურ. 3). ჩვენ მიგვაჩნია, რომ ამ წარწერაში მოხსენებულია მეფე ბაგრატ IV. მეორე წარწერა, მოთავსებული აღმოსავლეთ ფსადზე, სულ სხვა ხელთ არის შესრულებული, თუმცა მასაც გ. აბრამიშვილი X—XI ს. მიჯნის მიაკუთვნებს (იქვე, გვ. 171, სურ. 2): „ჟ. ესე კალაპირი მე, ბაგრატ შეექმენ“. ეს ბაგრატი შეიძლება ხუროდ მივიჩნიოთ, თუმცა არ არის გამორიცხული, რომ იქაც მეფე ბაგრატ იგულისხმება, გაეხსენოთ, თუნდაც თვით გ. აბრამიშვილის მიერ დამოწმებული დავით აღმაშენებლის ანდერძი შიომღვიმისადმი (ქართული სამართლის ძეგლები, II, თბ., 1965, გვ. 13). მესამედ სახელი ბაგრატ დასავლეთის ფსადის წარწერაში გვხვდება. წარწერა აღარ იკითხება (თ. ბარნაველი, დასახ. ნაშრომი, გვ. 60).

ს ა გ ჯ ო თ ა ს ე ლ ო მ ნ ე ჯ ა

№ 4
აპრილი
1988 წ.

რევაზ ინანიშვილი

ა ლ ა ლ ე

პიესა 15 სურათად

ბატონი. რაო, ეხლა რაღას ამბობს სოფელი?
მოურავი. სხედან და გიყვებიან იციანა ყველანი.

პირველი დადგმის უფლება ეკუთვნის თელავის
თეატრს

მოკმაფი პირნი

ალალე ჯიჰურიშვილი — ჰარმაგი მექანიზატორი,
ტრაქტორისტი

ღარო — ალალეს მეუღლე

თანანა — ალალეს დედა

წერიკო ბაშო — ალალეს მეზობელი, შინაბერა

მაღზახი — ალალეს და დაროს უმცროსი ვაჟი, მო-
ყვარული მოქანდაკე

ბრისბანი — ალალეს შვილიშვილი, 6 წლის.

ალალეს მამივი

თათიკო — ალალეს რძალი, ტრისტანის დედა

უპაია — მაღზახის ამხანაგი გოგო

აბრამ ჯიხარაძე — ალალეს კბილა კოლმეურნი

მანანა — აბრამის მეუღლე

ვეფხიანი — ამათ უმცროსი ბიჭი

იზოლდა — აბრამის შვილიშვილი, 6 წლის

ანაბლინა — აბრამის რძალი, იზოლდას დედა

მამა-შვილი — მიტა და რობიზონა კეთილშობილი

ღორღობალა ღათა — აბრამის მეზობელი, ბოხშიანი
გლეხი

სალოის ღირამბორი

საპაოს თაჰვაჯღორაძე

ალმასრულიშვილი

გილიციის რაჟუნაშვილი

დავლაგაძე კალი

უზაპიანი კაპი

სოფლის მოციქვევითა და მომღერალთა წრის წევ-
რები, ვიცი, რომელიც არ ჩანს, მაგრამ ყოველ სუ-
რათში ისმის მისი ყვირილი — მოვიდა დინგუა! და-
იმალენით, ქალბნო!

სოფლის მოყვანეთა და მომღერალთა წრის მე-
ცალინებო. გალაღებულნი უტრავენ მდოღუე და მე-
გარბონე, წრის წერებებიც ხალისიანად სცემენ ტაშს.
ალაღე ცეკვავს. ბუქნაში ამოღის. შივა ქალებთან,
თავის დახრით ვატივება ერთ ქალიშვილს წრეში.
ის ქალიშვილი სხვა ქალიშვილების უკან იმალუბა, ალ-
ღუე ახლა სხვას დაუხრის თავს, ისიც უარზეა, მესა-
სამეც თავს იკავებს.

ალაღე (თან ცეკვავს). არ მოგწინდით სუ არტი-
სტებო და ყოფნა, თქვე ჩასაქოლებო! ერთხელ ჩემის-
თანა მუშა კაცსაც გააშლევინეთ მხარი, ორშაბათს,
გათუნებისას, ტრაქტორსა ვქოქამ და ძირიანის ყმაი-
რების გასატებად მივდივარ, ორ კვირას მარტო უნ-
და ვიყო ქალის მგელივით. ორიოდე წუთი მეც გა-
მხარეთ თქვენში.

ამის თქმა და გამოდის ის პირველად დამალულ
გოგო და მცეკვება ალაღეს.

მდოღუე და მეგარბონე გიყოფენ.

გახარებულია ალაღე.

გოგოსაც სიცილი წასცდება და შეერევა წრეს.

ალაღეც ბუქნას ამთავრებს.

— სუყვედას შამოყველო ჩემი თხუთმეტკილო-
იანი თავი. შაბაში ვანგარძეთ ეხლა თქვენი საქმე.
მე მაშიდასთან წავალ.

მდოღუსთან მიდის, ქუდს მოხდის, წითელ თუშ-
ნიანს ამოსიდებს ქუდევეშ, ისეც დაახტრავს მდოღ-
უსს და თან კარგადაც ჩაფარებს მალიდან.

— ცეტო! ცეტო! — იძახის მდოღუე.

ალაღე ხელაწეული მიდის.

— წავიდე! წავიდე ჩემ ტბილ მაშიდასთან!
მდოღუე და მეგარბონე გამოსამშვიდობებელს უკ-
რავენ.

მეორე სურათი

ალაყაფის კარში შუქია დღას, ლამაზი გოგო. ალა-
ყაფის ჯეათა ბოძზე, მალხაზია მიყრდნობილი.

შუქია, სულ აკაკუნებ და აკაკუნებ. თანაც მალ-
ღა, თითქოს ციდან ჩამოდიოდეს შენი კაკუნის ხმა.

მალხაზი. ჰო, ვაკაკუნებ.

შუქია. მალღა მაინც რატომ? დაბლა არა გყოფ-
ნის ადგილი?

მალხაზი. არ მინდა, ყველაზე ცხვირი ჩამიყოს საქ-
მეში.

შუქია. ისეთ რას აკეთებ? არ შეიძლება ჩვენც ვი-
ცოდეთ?

მალხაზი. ღიდ პოეტს ვაუა-ფშაველს ვაქანდაკ-
ებ.

შუქია. უი, რა კარგია! ქუდიანსა თუ უქუდოსა?
მალხაზი. ქუდიანსა.

შუქია. ეგეთი რომ არის დაკოხილი?
მალხაზი. დაკოხილი რატომ? დაფიქრებული.

შუქია. ის გამოგეჩანდაკებინა, უქუდო, ირემივით
წყრაილა თვალები რომ აქვს!

მალხაზი. ის ძნელია.

მალხაზი. როგორ უნდა გითხრა... ძნელია იმ
წყრაილა თვალების გამოყვანა ხელნი.

შუქია. მე კი ის უქუდო ვაუა მიყვარს. იას უთ-

არით ტურფასა, მოვა და შეგვამს ციკო, ეგრე ამ-
ყად, ლამაზო, თავი რომ ავილიო.

მალხაზი. რა კარგი ხმა გავქვს, შუქი!
შუქია. თვალები? თვალები როგორი შეგვქვს!

მალხაზი. თვალები კიდევ უფრო კარგი.
შუქია. ვერც ჩემ თვალებს გამოაქანდაკებ?

მალხაზი. ვერა, შენ თვალებს ვერავინ გამოაქან-
დაკებს.

შუქია. ვერავინ, ვერავინ?
მალხაზი. ვერავინ.

შუქია. რო დავხუტო, აი, ასე?
მალხაზი. ეგრე შეიძლება.

შუქია. მაშინ დავხუტავ და აი, ასე გამოაქანდა-
კე; აი, ასე.

შუქია თვალებს ხუჭავს და აღარ ახელს. მალხა-
ზი უყურებს, უყურებს დაბნეული, წაიწყეს, თით-
ქოს უნდა გაბედოს და აეოცოსო, მაგრამ ისეც დი-
ხეებს უნა.

მალხაზი. ჭერ არ გინდა თვალების დახუტვა. ემ
მერე, მერე. ვაუა-ფშაველს რომ დავამთავრებ.

შუქია. არ გავახელ, როდისდა მერე, ვებრდები
ქალი.

მალხაზი. რა დროს შენი დაბერებაა, შუქი! გა-
ახილე! (წამწამებში ჰკიდებს ხელს და ძალით ახე-
ლინებს შუქიას თვალს).

შუქია. მათ! (ვითომ უნდა უტიზოს).

მალხაზი. რა უცნაური ხარ, შუქი!

შუქია. მამაშენი მოდის, გაიქეცი!

მალხაზი. გავიქეცივი.

შუქია. საოივეზე ადი და მაშინვე დააკაკუნე.
მსამოყვენებს კაკუნი რომ მესმის.

მალხაზი. დავაკაკუნებ, დავაკაკუნებ.

შუქია. ჩქარა, ჩქარა! არა, არა, სხვაგან გაუხვია.
მალხაზს აღარაფერი ესმის.

შუქია იცინის, იცინის, ნელ-ნელა იფარებს ალა-
ყაფის კარს.

ისმის ძხბილი: — მოვიდა დინგუა! დამაღლით
ქალბო!..

მესამე სურათი

ალაღეს პატარა სკამზე მჯდარი პატარა შავიომო-
სილი დედაბერი აუყვანია ხელში და წრიულად და-
ატარებს ზედადგარზე შედგმული ქვაბის ირვლივ.
მამიღა. დამსვი შე უუღღმართო, დამსვი, ბიჭო!
ალაღე. არ დავსვამ, აეგრე უნდა გატარო სულა!
მამიღა. დამსვი შე შეჩვენებულო, გული მიფრია-
ლებს.

ალაღე. მამიღას გულს ვენაცვალე მე. გულო, ნუ
შეგშინდება, გულო ჩაქვე ალაგასა.

მამიღა. დამსვი, ბიჭო, მიიწვა ქვაბმა.

ალაღე. თქვე პლასკაუბცი და დავსვამ.

მამიღა. პლაცკალუცკი, პლაცკალუცკი, დამსვი,
მიიწვა ქვაბმა.

ალაღე. რასა მხარშავ? პავიდლოსა თუ ჭემსა?

მამიღა. პამიღლასა, პამიღლასა.

ალაღე. ახლა ერთი ესაცა თქვი — ფუნისული-
ორო და დავსვამ.

მამიღა. ფუ, შე ენაქუტყუიანიო! მაგას არ ვიტ-
ყვი, ცეცხლში რომ ჩამსვა.

ალალე (უკვე ხარხარებს). კარგი, კარგი, დაგხვამ და ჩორი ჩურჩხელა გამომიტანე.
მამიდა, გამოგიტანე, გამოგიტანე.
ალალე, ნიგვესებში, თეთრები.
მამიდა, ზო, ნიგვესებებსა, გადააფურცა გული.
ალალე, შამილას გულს ენაცვალოს ალაღე. ორ-შაბათს ვქოქამ ტრაქტორს და მველივარ ძერძანის ხანხავდ. ორ კვირას ვეღარ განახავ.
მამიდას სკამიანად დასვაძს. დაიჩოქებს და თავს მკერდთან მიადებს.

მამიდა, შე ცეტო, შენ ხომ ასი წლისაც ეგეთ ცეტად უნდა დარჩე.

ალალე, ჩურჩხელებში პირობა პირობა!
მამიდა, ჩამიწყნარდეს ცოტა გული.
ალალე, გულო ნუ შეეფიხნდება, გულო ჩაქე აღავასა.

ისმის უპირილი: — მოვიდა დინგუა და მამაღე-ნით ქალებო!
ალალე, რა კარგია, შენზე ცეტაც რო გეგულდება ქვეყანაზე!

გეომთხე სურათი

სამი უსაქმური ბიჭი ზის გზის პირას, მესერის ძირში, ქვევზე. სამივეს სიგარეტი უქირავს. ახლა მათ წინა ჩაცუქული ალალე.

ალალე, გააბოღეთ, გააბოღეთ, ჩემი რად შეგ-არცხვით, კაცო!

ბიჭები მართლა გააბოღებენ.
ალალე, კიდეც გააბოღეთ, რა!

ბიჭები კიდეც გააბოღებენ.
ალალე (აღტაცებით). ვა, რა მაკრად გამოგდით, ე! ხელა თუ გინდათ ამერიკელებთან გახვალთ მწველების შეჯიბრზე.

პირველი ბიჭი. გავგიჟინე და გავალთ.
ალალე, გავსვაც არ გინდათ, ეგრევე ჩათვალეთ ჩემპიონებად თავები, მავაში ჩათვალეთ და უქანალოთ ქვების ხეხვაში. უქანალოთ ქვების ხეხვაში უფრო განადიდებულთ ვაქვთ ჩემპიონობა მსოფლიოში.

ისევ პირველი ბიჭი. ო, ერთი შენ ალაღე არ იყო...

ალალე, რაო, სხვა რო ვიყო, ნელლო, ი ღიბე რაო გადანგრეული და ღორები ბაღდაღურს უქ-ლიან თქვენ ვენახში, ორი კონა ძეძვი ვერ მოსქერი და ვერ დაადე! საწყალმა დედაშენმა უნდა მოგიკ-რას და იმან უნდა შეგიღობოს ისიცა?! ქვევრი ხომ გაგარცხათ და გაგიხიზათ კიდეცა! ან კიდეც შენა, დაუსტივენ, ზიზიოზე რა დაგიქვედათ თვალეზი, ქვების უქანალოთ ხეხვაში გამარჯვებისთვის მოცემეს გაიოზა, როგორა ფიქრობ?!
მესამე ბიჭი შუათანას ჩააფარებს თავში.

ალალე. შენც გეუბნები, ღები რომ უიღულოდენ შენთვის სიგარეტს საცოდობით, წამო რა, წამამეც ძერძანში, ხუთ მანეთზე მაინც გამოხვალ დღეში.

მესამე ბიჭი. აბა! ხუთ მანეთზე ჩაკველები მინ-დორში დღე და ღამე.

ალალე, ისხედით მამა და ხეხეთ ეს ქვები, დღე-ში ოც მანეთს მოგცემთ იაკოვა იმის ქვების ვაპრი-ალებში!

ისევ პირველი ბიჭი. ო, ალაღე ძია, შენ ალაღე არ იყო!..

ალალე, რაო, ვითომ მაშინ ძილში ხო არ ვი-სიმსხვეთ კისრები! აი, თუ გინდათ ქვე-ვიწათ ვიდობაში გადმოვით საათთაოდ, გინდათ ჩრუხში.. ადგილი, მოწყვლით აქედან მტრის განსრუქს შენც ნუ სხედხართ ზედ საკვეთს ვაზა? ვაჯეტი, მტ-წყვლით, თორემა... მოვიხსენი ქაშარი!

ბიჭები წამოცვივდებიან და უქან-უქან მიდიან.
ისევ პირველი ბიჭი. ოხ, შენ ალაღე არ იყო რა! შენ ალაღე არ იყო.

გეომთხე სურათი

ალალეს სახლ-კარი. ეზოში ზედაღარზე ქვაბი დგას. ქვაბს დარო დასტრიალებს დიდი ხის კოხზო. მოშორებით ზის მისი დედამთილი თანანა, ნიგვოს ქრის საჩურჩხლედ. სათიფეზე, მალა, მალახი აკა-ცუნებს.

შემოდის წეწიკო მამო.
წეწიკო. შეიძლება, ქალებო, თქვენთანა?
ღარო. ძაღლმა არ დაგლოჯოს ემად.

წეწიკო. რაა გუაათ, ქაა?!

ღარო. მოდი, მოდი.

წეწიკო. მართლა გუათ, ქალო, ძაღლი?
ღარო. ძაღლი არა, კოზაკიანი აქლემი.

წეწიკო. რა ვიცი, შემამინე კიკადა, გული გაუ-მიმიბრუნდა.

ღარო. აგე დერეთანაში წაუი, ჩამოისხი, დალიე და გაგიღის.

წეწიკო. ბაი, შენ ვინც არ გიცნობს.. შენა სულ უნდა გჩქიტოს და გჩქიტოს.

ღარო. სადა?
წეწიკო. ნუ გეშინიან. კიდე მოგეპოვება სამაგისო ფართი, (წეწიკო ხელს წაატანს დაროს).

ღარო. აეს ცხელი კოხვი არ გამოტყუო, გაიგე? წეწიკო ცოტა უქან დაიწევს და შორიდან გადა-ხედავს ქვაბს.

წეწიკო. პავიდედაა მხარშავ თუ გემად?

ღარო. დაროს ქირიც ეცა ბიბამეს და მეორეიც, რომ ამერც ძირნუარს იბარებს. აღარც ვეხედვიენ-ებს და მოკვევით ამოღენა რევითა, თან სულ დამ-წვარი და დაფუქული მაქვს ხელები ამოვარდნილი წინწყლებსგანა.

წეწიკო. ეცეს, ეცეს! მაგ დღეში არა ვართ უვე-ლანი? ამოღენა ვაშლი, ქალო, პავიდედათა და გემა-დე! (დაროს წეწიკო გამოართმევს კოხვს და ახლ-ის ურეცა). მკამელი მაინც იყოს თანანა.

დარო წელზე იღებს ხელს, იმარბობა, დაიხრება. წამოვა მოშორებით მკდარი თანანა სკამიანად, მოახლოვდება, ნიგვზთან ჯამს ისეც კალთაში ჩაიდამს და წეწიკოს აცივრდება.

თანანა. წეწიკო არა ხარ, გოგო?

წეწიკოს ცოტა სწყინს ეს «წეწიკო», უმამყოფი-ლოდ გადახედავს დაროს.

თანანა. ახალს რას გვეტყვი? რით გავახარებ, ქალო?

წეწიკო (ჩაუყვირის). დაუწყვითო — ღენო აღ-რარო, აღარც კორწილებში, აღარც ქელეტებშიო, მა-რტო ვწენიო. წვენი კიდეცა, მცოდნე ქალი ხარ, რამდენი მთარბობის მნახველი, წვენი კიდეცა მიუთავ იმ ქვე-ყანაში?

თანანა. რაო? როგორაო?

წაწიკო. ღვინო აღარაო, აღარც ქორწილებში აღარც ქალებში. მარტო წვინო, წვინო კიდევა მიუვათ იმ ქვეყანაში. შენ რას იტყვი, გამოცდილი ქალი ხარ, რამდენი მთავრობის მწახველი, მიუვათ წვინო იმ ქვეყანაში?

თანანან. არ მიუვათ.

წაწიკო. ნამდვილად იცა?

თანანან. ნამდვილად.

წაწიკო. ყოველ შემთხვევაში (ხმას დაუწევს, თან ჩქარა ამბობს) შენ ხომ მალე უნდა ჩახვიდე იქა, ჩახვალ თუ არა, მაშინვე შემოთავაღე, მისლით წვინი თუ არა. ჩახვალ თუ არა, მაშინვე!

წაწიკოს ისევ აღარ გამოართმევს კოვებს.

თანანან. როგორა, როგორა?

წაწიკო (თითქმის ჩაყვივრის ყურში). როგორა და ლაფანა, ქალები რომ გადაუხადა თავის სულაყროლებულ მამას, მეორე დღესვე მისულა საცოდავ კუჩინათან და აესე ღახდგოპია, შენი ესეო და ისეო, რო დამიჭეკი, გუშინ, საცა რო კაი ჩრდილი იყო და გადმოიწყე და გადმოიწყე ხაშუამის ლურთები, ის ხორცი რა, მუქთად მომცა ვინემმ, ფული რატო არ დასაციო.

თანანან. ფულიო?

წაწიკო. ჰო, ფულიო. შეწუხებულა კუჩინი, დაუწყია ტირილი, წასულა, ფეკონისთვის გამოურთვიანა თუმანი, მიუტანია და მიუცია ლაფანასათვის. ისე შეგერგოს ეს ფული, როგორც მე შემერგო ბოინიდან გამოტანილი თქვენი ხორცი, კუკი ამეშალა, ვკვდებიო. ლაფანას კიდევ არხეინად დაუკეცია ის თუმანი, ჩაუღვია და წასულა ახლა სვიმანასთან, ბრეტთან.

თანანან. ვისთანა?

წაწიკო. სვიმანასთან, ბრეტთან. იმასთანაც ეგრე, — ი სუფრის თავში რომ წამომეკიბე შემოწმებზე ჩამოსულვითა, ფული არ უნდა დაგედოე? მაგრამ ბრეცი მაგრა დასდგომია. მეო, წადი და ვისაც გინდა ჰკითხე (წაწიკო ხმას იწვრილებს, ბრეტს ბაძავს), ჩორცი მე არ მეჭამია და თევზი უკადე არავინ შემახვედრა. ხორცი რომ მეჭამა, მაშინვე შენ ამომვიღოდა, ლობიო გადმოვიდე ცოტა, შენც იცი, ექვსი წელიწადია ღვინისთვის პირი არ დამიკარებია, უღვიწოდ კიდევ, — ლობიო, წიწმბი, პატარა პური, ჰო, ნახევარი ბოთლი ბორჯომი, ჰაი, ჰაი, მანეთისა გამოვიდეს. აჰ, მანეთი დამიღვიაო. გამოურთმევია ის მანეთი ლაფანას, ისიც დაუცვია კობტად, ჩაუღვია და წამოსულა.

თანანან. ტყუილი უთქვამს ბრეტსა. მამ ხანი-ლადა არ შეხვდა, ან ჭოწრალი, ან ყველი, ან სათალის ნაკერი? მიწაში ჩასადებია ეგ ბრეცი, ტყუილი უთქვამს.

გასიმის ყვირილი:

— მოვიდა დინგუა! ქალებო, დაიმაღენით, მოვიდა დინგუა!

წაწიკო. მამ სუ ვერაფერი უშველეს მაგ საცოდავსა? მამ ისევ ეგრე უნდა იყვაროს სულა?

ღარო. ეგრე უნდა იყვაროს.

ჩაღლა სათივეზე ცოტა ჩაყურებული მაღხაზიც ისევ აღებს სატეხს და ისევ იწყებს კაცუნს

წაწიკო. ესაც ისევ აკაუნებს?

ღარო. აკაუნებს.

წაწიკო. რა უნდა გავაკეთოო, რას ვაკაუნებო?

ღარო. ვაჟა-ფშაველას აქანდაკებს.

წაწიკო. პოეტსა?

ღარო. ჰო.

წაწიკო. დიდი ბიკი არ ამირებს ჩამოსვლანა?

ღარო. რა ვიცი! ცეტები თავისუფლებს წინააღმდეგობას-შვილებიანათა.

თანანან. კაცები ყველანი ცეტები არიან... ჩემი პატრონისი ქმარი პირდაპირ ეკლესიაში, ჩემი თვლით დავინახე, ქალო, აუსვამს აესე რბილით ხელს ძილანათან ჭარიდან ჩამოუვანილ ქორცხან რაძლას და დაუსვამს, აუსვამს და დაუსვამს, ის კიდევ, ის ჩანდამწვარი, ვითომ არაფერიო, დგას. აჰ, იქ ხო არაფერს ვეტკოდი და რო მოვედიო შენა — მე ფეხს ვუჩინებდი, ჩემი ქმარი ზის, გოგონს თესლას ხლის ფეხზე. თან აქანწუნებს, მე დაკუსულა ვარ, ისე ვეუბნები, შე არ გასაშვებო, ეგრე გავგონო, ეკლესიაში, ყველას დასანახად, რო აუსვი და დაუსვი იმ ქორცხუნას ხელი-მეთქი. მეტი არაფერი ქალო! იმან კიდევ, ჩემმა ქმარმა, უთქმელად აიღო შენის ნაჭერი და დამცხო პირდაპირ თავში. გადავვარდი გულადმა თაფლად, იმან კიდევ, გოგონის თესლის კნაწუნი არ შეუჩერებია, ერთი ეგა ქნა, ფეხით მიმწია, ცეცხლი არ მომიკადებოდა, და სკამს ისევ არხეინდა გოგონის თესლას!

წაწიკო. ძალიან კარგად უქნია.

თანანან. როგორა?

წაწიკო (ჩუმად, რომ თანანამ კარგად ვერ გაიგოს) ძალიან კარგად უქნია.

ღარო წასგველემს წაწიკოს.

ღარო. ჩაიწყვიტე ხმა, მიწადასაყრელიო.

ისევ წაწიკო გამოართმევს კოვებს ღაროს. ახლა ის უკვებს ქვაბს.

ეხოში შემოდის პატარა ტრისტანი. ჩანთას სახლის დაბლითა მოაჩირზე დადებს.

ღარო. მოხვედი, ბებოს სიხარული? მოდი, გამახარე!

ტრისტანი დაკობილი, გაბოღმებული იყურება. მიბრუნდება და გაბრაზებული შევა დერეფანში. მოაჯირს მაღლიდან იყურება ისევ დაბოღმილი.

წაწიკო. რათ არის, ქალო, ეგეთ გუზნებებსა? ღაროს თავშეკავებით ეციენება.

ღარო. ჭოხარძიების იზოლდა უყვარს.

წაწიკო. უთქმ!

ღარო. გუშინ მეუბნება, ოქროს ბეჭედი მომეცი, იზოლდას უნდა მივუტანო, ისე არ გამომყვებო. რო გამომყვებს სად უნდა იყოთ მეთქი, შვილო. მაღხანის ოთახის კუთხეში შემოვლობავთ სკამებით და იქ ვიჭებოთო.

წაწიკო. შენი ჰირიმე, შვილო, შენი ჰირიმე! მერე, ან მივიტ ბეჭედი?

ღარო. არა.

წაწიკო. რა გითხრა შენა! მე მივცემდი.

შემოდის ალაღ. დაინახავს წაწიკოს და ხელემაწველი იყვირებს.

ალაღ. ამას ვის ვხედავ! ამას ვისა ვხედავ!

ღარო. ჩაიწყვიტე ხმა, თუ შენ წესიერად დაილაპარაკო როდესმე.

თანანან (თავისთვის). შენა, შენ ჩაიწყვიტეს ხმა.

ალაღ. როგორა გვეყვებარ, ძვირფასო მამო, ხომ კარგად! ხარ, როგორ გალამაზებულხარ, კაცს არ ენახები პირდაპირ!

წაწიკო. ეს კოვზი არ გამომტყუო შენა!

ალალე. რათა ქალო, ჭკვენის თვალთ, ღამაში
მეზობელი არ მირჩევნია მამახსა? ახალს რას გვე-
ტუე შენი ჭიკჭიკა ხშითა, აბა პა!
პირდაპირ მიწაზე დაქდება.
ღარო. არ გეყო, სოფლის ბაირალო, სუ ხო
ჩამოუვლილი ყვალასა?
ალალე (ყურას არ უვლდებს დაროს) აბა, პა, გის-
მენ.

წიწიკო. თუ გინდა შენთვის მითქვამს, თუ გინ-
და ტელევიზორში გამოვსულვარ.

ალალე. იმის დიმიტაურ-დემიტაური ვინც სიტ-
ყვა ღამის სხვაგან. ორშაბათს, გათენებისას ტრე-
ტორსა ექვამ და ძერინის ვადასაბრუნებლად მივ-
დივარ ორი კვირით. ვის რაღა უნდა ვუთხრა, აბა, პა!
ღარო დაძაბული უყურებს წიწიკოს.

წიწიკო (თითქოს დაროს ჭიბრით უფრო). ბაზარ-
ნიეს თურმე ისევ აღარ უწევება ცოლი. ადრე, თუმ-
ნად რომ გიწვევოდი, ადრე სხვა იყო, ახლა ფული
გაიზნდა, ოცდახუთი მანეთი მაინც არ უნდა ჩამო-
ხვიდეო. ამოდე ოცდახუთი მანეთი ბალახის ჭკვეშა
და მაშინო.

ალალე. გენაცვალე, ქალო! სწორეა ბაზარნიეს
ცოლი.

ღარო. აეს კოვზი არ გამოძეკუთ თქვენა, ორი-
ვემა!

წიწიკო. მე რათა, თვითონ მითხრა, პა!
ღარო. რომელმა?

წიწიკო. ბაზარნიემა.

ალალე. ან მე რათა, ჩემო სათნოვ! მუქთად რომ
უწყევბიან თავიანი ქმრებს, ის ქალები და ბაზარნი-
ის ცოლი ერთ ბარაში არიან ვამაყნი? მეტიც
კი უნდა გადაიხადოს ბაზარნიემა, ოცდახუთი მანე-
თი რა არი! ჯერ მარტო რა.. რა ლოყები აქვს ბაზა-
რნიეს ცოლსა!

ღარო. გიშაღლებო!
თანანან. შენა შენა!

ღარო. ადე შენი თოხუშისა. გადურწული არა
დავს და ხმას არ გვეცემს არავისა?!

ალალე. ვაიმე, მაგას ანეცვალოს პაპა! მოდი, პა-
პის სხიარულო, მოდი!

ტრისტანი დაკოხილო დვას, ადგილიდან არ იძვრის.
ალალე. არ მიეცი, ქალო, ბეჭედი?!

ღარო. ბეჭედს მივცემ მაგას შოგ უბაში! ეგ უა-
რესი გაიზრდება შენზე!

ალალე. მიუფრეთ ეხლა, მე მიუფრეთ.
ალალე წამოდება, ხალათს გაისწორებს და ღო-
ნეზრად გაბიჭებს.

წიწიკო. რაღაც სამამაძლოდ მიღის ეგა.
თანანან (თავისთვის). მამაძალიცა ხარ და უა-
რესი.

ღარო. ოღონდ კი შინიდან გავარდეს და თუნდა
ქალაქში ჩავა ფეხით.

თანანან. ყოჩაღა. მაგისი მამაც ეგეთი იყო, სუ
გარეთ უნდოდა ყოფნა. ცქრა ხეობის მახინჯს დაუ-
გურგურებდა, შინ კი ძალღვივთ იღრინებოდა და
ყუფდა.

წიწიკო. მე რიდასთვის მოვედი და ვდგავარ აქა,
რომ ვეღარ ვიგონებ! რა ღმერთი მიწურება, ქალო,
რიდაცისთვის მოვედი და ვეღარ ვიმიგონებია.

თანანან. კიდეც ერთი რაღაცა უნდა გეთქვა და არ
გითქვამს.

წიწიკო (ჯერ თანდას გადახედვის, მერე დაროს
შეამჩრდება) მამ კულიანი არ არის ეს გეზობე-
რია!.. რო წავალ, მერე გამახსენდება. უნდა წავიდე,
რომ გამახსენდეს..

გაჩქარებული მიღის. მოიპის ხმა: წიწიკოს
ხმისმიმართვა
— მოვიდა დინგუა! დამიგნით, ტახტქვეშ შე-
დვირით ქალებო!..

მეექვსე სპრამი

ჭოხარძეების ეზო. აბრამა და მინანა ეზოსი. მა-
ნანა დიდ ქვაბს დასტრიალებს კოვზით, აბრამა იქ-
ვე ახლოს ზის და საანგარიშოზე ანგარიშობს. მათი
რძალი, ანგელინა, მოაირჩე გადმოფენილ ლოგინს
და საფეხებს უტყავუნებს ჭოხს ალაღუს გამოჩენამ-
დე.

აბრამი. პავილათა მხარშამ თუ გემადა?
მინანა. პავილდის ჭირიც ეცეს და გემისაც ბიძ-
შენს, გამოხდის უფლება რომ მოეცა, ეგრე არ და-
მანულებოდა მკლავები.

აბრამი. გამოხდა აღარ შეიძლება.
მინანა. მოდი, ცოტაზე მაინც წამაშეეე ხელო,
კაცო!

აბრამი. ვერა ბხედავ, რომ ვანგარიშობ?
მინანა. რას ანგარიშობ?

აბრამი. რასა და შენ რომ ძალიან ჭკვიანი ქალი
ხარ, შენისთანა ჭკვიანი ცოცხლებში არ მეგულდება
არავინ. აი, რას ვანგარიშობ და რასა ვფიქრობ ეხ-
ლა მე. რომ შენზე ადრე მოვკვდე, გენა მინან, შენა
კაბაც დაგვირდება შავი, ტუფლიცა, მოსახვეიცა,
ჩულქიცა. კია ქალი ხარ, ქმრის პატივისცემული,
შენა პერანგიოცა შავი პერანგიო ივლი ქმარზე. რამ-
დენი გამოდის ეგა, რა დაქდება? ოცი თუმანი მა-
ინც სუ ცოტა. ისევ შენ რომ მოჰკვდე პირველად,
ისა სჯობია ჩვენი ოჯახისთვისა. შენ რა — ეს თქვის
ქული შავია, შარვალი — შავი, ფეხსაცმელიცა შავი.
ერთს ხალათს შევადებინებ შევადა სამშურთან სა-
ვლავში, დიდი-დიდი ექვსშურთანში და მორჩა, წა-
ვად ამებენი იოლასა. რას იტყვი, ეგრე სჯობია, თუ
არა? მოჰკვდები შენ პირველად?

მინანა. მოვკვდები, მოვკვდები.

აბრამი. გაბრაზებით რაღათა! ზითხარი ჭკვიანე-
რადა. შენ ხომ ძალიან ჭკვიანი ხარ, ტყუილად სო
არ არის მიწებებული შენი სურათი კოლექტივის
დაფაზე, თქვი ჭკვიანურად, ხომ მართალი ვარ, ხო
ეგრე სჯობია, ჯერ შენ რომ ნოჰკვდე, მერე მე.

მინანა. თანახმა ვარ, გენაცვალე აბრამ, თანახმა-
ვარ, ხომ გამოვივლი ეხლა ჭკვიანურად?

აბრამი. აი, ეგრე. ეხლა ამაზეც ვფიქრობ, იმ
დროს კი არ მოჰკვდე, ასი წლისა რომ იქნები და
მე კიდეც საოთხი წლიცა. ცოტა ისეთ დროს უნდა
მოჰკვდე, მე კიდეც შემძღვოს რაღაცეები, რომ მი-
ვიყვანო ერთი საჩემო ვინმე და ვიყვნეთ ჩვენთვისა.

მინანა. როგორ თქვენთვისა?
აბრამი. არც შეილები შევანუხოთ, არც შეილი-
შეილებო.

მინანა. კარგი, მაგ დროს მოვკვდები, თუ გინდა,
ხვალეც მოვკვდები.

აბრამი. არა, ხვალ რათა. ეს ამოდენა პავილდები
გაქ დასახარში, მერე ყურძენიცა წვენად უნდა აქ-

ცო სულა. ხვალ არა გენა, როცა კარგი დრო იქნება.

მანანა. კარგი, რომ იღრო, მითხარი შენა.

პბრამი. გეტყვი-

მალა ფანჯარში, ბიკი გამოკყოფს თავსა.

ვეფხვი. დედი დედი! რომელი რა ვეპო, ლო-ბოი თუ ხაშლაშისა?

მანანა. რომელია შენ მოგეწონოს, ისა ქამე, გეცავლე.

ვეფხვი. შენ მიხარო, შენა.

მანანა. ჭერ ლობიო ქამე ცოტა, მერე ხაშლაშა ბერი.

ვეფხვი. პური?

მანანა. პურიც მანდ არის ქა! თუ გინდა ყუ-ისა მოიტხე, თუ გინდა ფრჩხილისა.

ვეფხვი. ფრჩხილისა რომ არ მიყვარს?

მანანა. ყუისა მოიტხე, გენაცვალე, ყუისა.

ვეფხვი. ერთს არ მოგხედამენ ზედა...

ფანჯრიდან გაეა.

პბრამი. ხომ ხედავ, როგორ გემორჩლებით ყვე-ლანი შენა. ეხლა ერთი ესაც დამაროგე და მორჩა. შენ რომ მოკვდები, წელიწადს გიგლოვებ. წვერი მოუშვა?

მანანა. წვერი არა!

პბრამი. კარგი, წვერი არა ერთ წელიწადს გიგ-ლოვებ. გადაგიხდი კი წლისთავსა, დეკოხისა დაგი-კლამ, თევზისთვის მიგეჩაურში წავალ. ხოილადას ორჯონიკიდან ჩამოიტანს ბიკი. თამადად დორი-ალას დავაყენებ, კი ხმა აქვს.

მანანა. დორიალა არა!

პბრამი. კარგი. დორიალა არა, მაღალ გოგიასა ვიხოვ, სიარული უჭირს, მაგრამ მანქანით ჩამოვიყ-ვან. მერე, წლისთავის მერე, ერთი თვეცა და მერე მეც ხომ მიჩრდება პატრონი. როგორი ქალი მოვი-ყვან, აქედანვე დამაროგე, ჭკვიანი ქალი ხარ: მაღა-ლი, დაბალი, თხელი, ფერხორციანი, შავთვალი, ჭრე-ლთვალა, დაუყრგავლი თუ რა! რამდენი რამეა გა-სათვალისწინებელი. წინასწარ რომ ვიქნები დარი-გებელი, ხომ ეგობინება ჩვენი ოჯახისთვისა?

მანანა. თვალჭრელი არა, დაუყრვეტიც არა, ნამე-ტანი ფერხორციანიც არა.

პბრამი. ახლა... ისეთიც არ მიჩრიო, ქვეყანას არ აძახებინო, ეს რა საჩხრეკი მოუყვანია საწყალ მანანას ქმარს, მაგას შეაღია მანანამ თავისი სიცოცხლეო.

მანანა (გაცხარებული ურევს კოვებს) მე თვით-ონ ავიჩრევე წინასწარა. გაჩვენებ კიდევცა.

ისევე მოდგება ბიკი ფანჯარასთან.

ვეფხვი. დედი! დედი, ქალო!

მანანა. გისმენ, გენაცვალე, გისმენ.

ვეფხვი. საროქა რატო არ გამოუთოვე, ხო იცი, რომ დასვიდნაიზე უნდა წავიდე გოგოსთან საღამო-ზედა.

მანანა. გაგოუთოვე. გაგოუთოვე.

ვეფხვი. სად არი რო?

მანანა. შიფანერკის გვერდზე, სკამზეა გადაფე-ნილი.

ვეფხვი. აქეთ ვერ გალაფინე, თვალსაჩინოდა? მანანა. ჩვენ ბოდიში, ჩვენ ბოდიში, გენაცვალეთ თქვენა. მოდი ეხლა მანც მოურიც, კაცო, ცოტა. ხე-ლები წამერთვა.

პბრამი. ერთი რამე არ დაგავიწყდეს მხოლოდა,

თმა გრძელი უნდა ქონდეს, გრძელი და ხშირი, თან ხშირად უნდა იბანოს კვერცხის საწითო.

მანანა. არ დამავიწყდება, ამა, გამომართო კოვზი, თორემ წავიქეცი.

აბრამი აღგება, კოვზს გამოართმევს, უნებურად ურევს.

პბრამი. რა ღონე ნდომებია, ე! ვაა, რა ღონე ნდომებია!

მისისმი ყვირილი:

— მივიდა დინგუა! დამიძლიეთ ქალებო!..

შემოაბოტებს ალაღე, უყურებს აბრამს, იცინის. აბრამის რძალი ანგელისა ალაღეს დანახავს თუ არა, ბერტყალს თავს ანებებს და შინ შედის.

ალაღე. ვიპ, როგორ გაიღება ეს დედი კოვზი, აბრამ! როგორ უხდებით ცოლ-ქმარი ერთმანეთსა. მანანა რომ ზის და შენ კიდევ კოვზს ურევ აბრამ! ერთი კი თვორგარაფა ეხლა! ვიპ, როგორი კარგე-ბი ხარო, კაცო!

პბრამი. შენ რომ წყალი მოგაქვს ხოლმე დილა-ადრიაანდა და დარუას კიდევ ტკიბილდა სძინავს! შენ რომ ძროხას აგდებ ნახიში და დარუა ისევ ლო-გინში წევს!

მანანა. შენ რო პური მოგაქვს ხოლმე მაღაზი-იდანა?

ალაღე. ქვაბის მორევა მანც სხვაა. ემარე ძა-ლიან უხდებით ერთმანეთსა. პავილდაა მხარშამი, თუ ჭემდა?

გილოჯება გამომწვევად.

თქვენა, რა კენა, ხო არა გგონიათ, რომ თქვენც ცოტას ფხარშამთ ან პავილასა, ან ჭემსა. რა თავს იფასებთ, რა ოხრახუშებივით აქანავებთ თავებსა, რას აღარდიდებთ ჩვენს ტრისტანას? ჩვენითანა ოჯა-ხში შემოვიდეს თქვენი იზოლდა, მაღლობელნი არა ხარო?

პბრამი. რას აკაყუნებ შენ შენი ბიკივითა?

ალაღე. ვითომ არ იცით, ჩვენ ტრისტანას რომ უყვარს თქვენი იზოლდა, თქვენ იზოლდას კიდევ ჩვენი ტრისტანა, ერთსაც ეკუმშება ისედაც პატარა გული და მეორესაც. დასაწყუნებელი ვართ ჩვენა თქვენგანა? ავიყვან ეხლა, წავიყვან ჩვენთანა და ჩაე-სხამ სკამებით შემოლობილიშოა.

პბრამი. სად წაიყვან?

ალაღე. ჩვენთან.

პბრამი. ალაღე არა ხარ შენა?

ალაღე. ალაღე ვარ.

პბრამი. ცეტიკი ხარ, შენ არა ხარ? ცეტიკი გვიჩრდება ჩვენა?

ალაღე. ვინ უფრო ცეტიკა, მანან, ჭკვიანი ქალი ხარ, გვიხარო პირდაპირ, ვინ უფრო ცეტიკა ჩვენ ორში, მე თუ ეს, შენი აბრამა.

მანანა. შენ უფრო ცეტიკ ხარ. ეგეც ცეტიკა, აბ-რამი, მაგრამ შენ უფრო ცეტიკ ხარ.

ალაღე. მე, აბა, რითა?

მანანა. ეს ნელა დადის, შენ სულ დარბიხარ, ერთ წუთს აქა ხარ, მეორე წუთს სოფლის ბოლოში, შენი სიციტე ბარადღევითა ჩანს.

ალაღე. ვინ აცხობს მლაშე პურს, წყალს ბევრს დაგვაღვივინებს და მალე დავძლებითო, თქვენა თუ ჩვენა?

მანანა. ვინა ყიდულობს ერთი ნომრით პატარა ფესხაცემელს ცოლისთვის, თან ცოტას ივლის, თან

ტუფლიც გვიან გაუცდებოა, შენა თუ აბრამა!
ბბრამი. ჰო, ვინა უიდელოხს ერთი ნომრით უა-
ტრა ფეხსაცმელს ცოლისთვისა?

ალალე. ვახხა! თქვენ ფეხსაცმელზე ხმა ამოგე-
დებო? ალაღე იყო თუ დედიკოს აბრამა, ქა-
ლაქში რომ წავიდა, ჩუსტები რომ ჩამოიტანა თა-
ვისთვის, პატარები რომ მოუვიდა და დელას კი-
ნაღამ რომ სცემა, საწყალ თაფლო ძალოსა, მა ქა-
ლაქში რომ მივიდოდა, ჩემი ფეხის ზომა არ უნდა
გაგეტანებინა ჩხირითაო?! ვინ იყო ისა — ალაღე
თუ დედიკოს აბრამი.

ბბრამი. თქვენა! თქვენა! პირდაპირ არხის ცივი
წყლით რომ აკეთებთ ღვინოს! თევზები ვის გაუ-
ჩნდა ქვევრში?

ალალე. ჩვენ გავჩინდა?
ბბრამი. არა, ბიჭო, ჩვენა. ჩვენ არხი საღა გვაქვს.
ალალე. ვის ინლაურს მოსტუდა ახალწლის წინა-
დღეს ფეხი. და ვინ დაუარტახა ის ფეხი, მოურჩე-
ბაო, ჩვენა თუ თქვენა?

ალალე. მადლობა ბიჭი მაღლა ფანჯარასთან.
მანანა. ისეც მაგის მთქმელს ამოუწყდეს ფეხი-
ანებიცა და უფეხოებიცა.

ალალე. ეგრე!
ვეფხვი. დედი! დედი! მანან, ქალო!
მანანა. ჰო, რა გინდა კიდევ.
ვეფხვი. ქამარი საით მხრიდან უნდა გავუყარო
შარვალსა, მარჯვნიდან თუ მარცხნიდან?

ალალე. ააგ!
მანანა. როგორ — მარჯვნიდან თუ მარცხნიდან?
ვეფხვი. აესე, აი (ამოყუყუეკაღება, აჩვენებს),
აქეთ მხრიდანა, მარცხნიდანა, თუ მარჯვნიდანა?
ალალე. ააგ!

ბბრამი. რა ააგ! შენი დიდი ბიჭი არ იყო, საშო-
ვარზე რო ბრძანდება ეხლა, რკინები რომ გაატანა
მედეღმა, გაიქცა, გენა, წყაროს ნავში ჩააღბე ცო-
ტა და ისე მოიტანეო. რო წავიდა, ჩაყარა ნავში და
ელოდებოდა, დააღბესო.

ალალე. აქ კი გამტკნარდება, ვეღარაფერს იგონებს
ისეთს.

ალალე. მე ეხლა წავიყვან იზოლდასა და დამი-
დექით წინა მთელი ჭოხარძეები კაციან თავგებია-
ნაღა.

მანანა. ხელსაც ვერ ახლებ.
ალალე. თანხმობით წავიყვან, ვკითხავ, ვისთან
უნდა და ისე წავიყვან. ქალის უფლებბა, თქვენ ვისი
ტიკტომარები ხართ. იზოლდა! იზოლდა!

მანანა. არ გამოხვიდე, გოგო!
ალალე. იზოლდა! იზოლდა!
გოგონა გამონათდება, დარტყენილი გაჩერდება
იქვე სახლის წინ.

ალალე (ჩაუთუტდება წინ) ვისთან გირჩენია,
გენაცვალოს ალაღე პაპა, იზოლდა, ამ დაქვანულემ-
თან გირჩენია თუ ჩვენთან, ჩვენ კობტა ტრისტა-
ნასთან, ჩვენ კობტა სახლში, კობტა დიდი ტრაქტო-
რი რომ გვაყავ; რო დაექოქამ და ტრა-ტა-ტა-ტა-
ვუუ, რო ნიქვს ქვეყანა?

იზოლდა ხმას არ იღებს, თვალები კი აუტომციმი-
დება.

მანანა. შედი გოგო, შინა!
ალალე. ყმაწვილს ნუ უყვირი, გაიგე! აბა, ვის-
თან გირჩენია, იზოლდა, გენაცვალოს ალაღე პაპა,

ამითან ამ დაქვანულემთან თუ ჩვენთან, ჩვენ
კარგ სახლში, ჩვენ კობტა ტრისტანასთანა
იზოლდა ხმას არ იღებს, მარტო იღებენ
ბბრამი. რას გუბნებთ, გოგო, შენა
ალალე. რას ეუბნებით, გოგონა, ხომ არ იყვი-
რებს? დუმილი თანხმობის ნიშანიაო, წამოდი, გენა-
ცვალე ჩვენთან, წამოდი.

ალალე იზოლდას აიყვანს.
ბბრამი. გოგო!
მანანა. აზოლდა!
ალალე. თავი დაგვანებეთ, გაიგეთ, თავი დაგვა-
ნებეთ და თქვენ პავილდას მიხედეთ, მიიწო მოურე-
ვლობითა.

მანანა. გოგო, შე გასაქრობო!
ბბრამი. მაიკო ე, ცეტო, კაბა მაინც ჩაგვეციმენა,
სად მიგყავ მაგ ფართუყითა. თმა მაინც დაგვევარ-
ცნა.

მანანა. ფეხსაც კი არ იქნევს ეგ გასაქრობი, ხე-
დაე შენ მაგასა!
გამოვა რძალი საბერტყი ცოხით ხელში.
ანბელინა. საღ წაიყვანა მაგ ცეტმა?
მანანა. თავიანთხა, რძალაღა.

ანბელინა. გადარიგეთ ყველანი?
მანანა. ჰო, ააგ, აბრამაც თან მისდევს მშითაღა.
ანგელინა ტანზე დაიხედავს, ძველმანები აცვია.
ვალომსებული წევა სახლისკენ.
ისის ყვირილი:
— მოვიდა დინვა! დაიმადენით, ქალებო, მო-
ვიდა დინვა!

ანბელინა. ჩავიწყდეს ხმა! ყველას ჩავიწყდეთ
ხმა, თქვე ნადირებო, თქვე ბნელებო!

მეშვიდე სურათი

ისევ ჭიქურშივილები ეწო. ისევ ქვებს ურევს
დარო, იქვე ზის მისი დედამთილი თანაღა. მოაჯირზე
ახლა ამათ რძალს გადმოუფენია ლოგინი და ახლა
ის უზაბუნებს კაცსა. მაღლა, სათიფზე, კვლავ წყნა-
რად აკაკუნებს მალხაზო.

შემოალაგებს სახეგაბადრული ალაღე. ამაყად უჭი-
რავს ხელში იზოლდა. მოჰყვება უკან აბრამი, აბ-
რამს — ახალი შემომატებული დოღრილა დათა. დო-
ღრილა მღერის.

მოვდივართ, მოვგინარია, მოვგინავს დედალი ხო-
ხობიო...

ალალე. მოვედი! მოვედი! ტრისტანი ტრისტანი!
დარო. აი, ჩაიქოლეთ და ჩაიტიტეთ, თქვენა, თქვე
სოფლის ბერიებო, თქვე რაიონის მაიმუნებო!
სახეგაბრწყინებულმა ტრისტანმა ლამის მოიგოჯ-
ის ქვედა ტუჩი. — ალაღე გვერდით დაუსვამს იზო-
ლდას.

ალალე. აბა და იყავით ერთად! თალიკო, შენ გე-
ნაცვალე, მიხედე ეხლა შენ. შემოუღობეთ კუთხე
სკამებით და იყვენე ერთად კობტად.

დოდორილა. შაბერო!
დარო. ე, ყველაზე დიდი ბერიკ, ამ კოვზს ხომ
უურეთ ცხელსა? (დოდორილა პირზე იფარებს ხელს
და იყურება).

ალალეს რძალიც სასიამოვნოდ გამტკნარებულა.
სახეგაბრწყინებული უგურგურებს ბავშვებს.

თალიკო. მოდიო, მოდიო, გენაცვალო! მოდიო, ჩემო სიხარულებო!

ღარო. ეს ქვაბი არ მედგას აქა, ეს ქვაბი არ მედგას აქა!

ღორღრიალბ (უყურებს ბავშვებს და ისევ სიმღერას წამოიწყებს) წაუყვანეს თამარქალი აუხაზეთ-ში დიელოდა...

აბრაშო სახლის ბოძებს უწყაბუნებს ხელს, ამოწმებს, დამკვიდრებს ხომ არ არის.

აბრაშო, სუ ლისტენიებია, მაგრები.

თანანან (თვალბთან ხელმოტანილი). დორღიალა და აბრაშა არა ხართ თქვენა?

ღორღრიალბ. დორღიალა და აბრაშა ვართ.

თანანან. რა ქარმა გადმოგადლოთ, რა ქარმა.

ღორღრიალბ. მაყრები ვართ.

თანანან. როგორაო?

ღორღრიალბ. მაყრები ვართ, ქალის მაყრები, არა, ეს არა, ეს დიდი მოყვარვა.

ღარო. ხალად ნუ გასტურტუციდით, თქვე მართლა გასატურტუციდებლბო.

ალალეს მაგიდა მოაქვს და შუა ეწოში სდგამს.

ალალე. კვიანი ქალი ხარ და შენ რატომ ლაპარაკობ მაგეებსა? რამდენი დღეა დაღუღულები დადიან ერთიც და მეორეცა. იქნება რა აცრახავით იყოს მაგათი აეს ერთად ყოფნა ამ მურად წუთისოფელში? იქნება როგორ უფანცქალებთ, საყურებებით უტოკავთ პატარა გულბები?! შენ რათა ლაპარაკობ მაგ ცუდ-ცუდ რამეებსა.

თანანან (ისევ თავისს კითხულობს). როგორაო, ბიჭო, ვისი მაყრები ვართო?

ღორღრიალბ. ქალის მაყრები ვართ, ქალისა.

თანანან. მაღახას მოჰყავს?

ღორღრიალბ. პატარახა.

აბრაშო. დიდი მოყვარვ ვარ, კაცო, დამხვით ხალდე, ეგრე უნდა, დიდი მოყვარვის დახვედრა?

შემოდის წიწიკო.

წიწიკო. წავედი და მაშინ გამახსენდა, ქალო! ვა, თქვენი გამარჯობაც, მეზობლებო!

აბრაშო. კაი გამარჯობა წიწიკოსა.

წიწიკო. წიწიკოს მოგცემ მე შენა! წავედი, დარო, წავედი და მაშინ გამახსენდა — წითელი ძაფი უნდა მომცე ცოტა.

აბრაშო. როგორა გეყვებარ, მაშო! მაშოკო!

ღორღრიალბ. გალამაზებულხარ თუ წითელი გიხვია ლოყებზედა, წიწიკო.

წიწიკო (მხოლოდ დაროს გასაგონად) თქვენ დაგვარეთ ორივეს მიწა, რა უნდათ ქალო ამით აქა! მომცემ წითელ ძაფსა?

ღარო. მაქვს რომ მოგცე?

წიწიკო. რაღას მიწურები, ქალო!

ღარო. ამით ხელშია, ვერ უყურებ რა ამბავია ჩემს თავსა?

წიწიკო. რა ამბავია, ქალო?

ღორღრიალბ. მე მაყარი ვარ, აბრაშა მოყვარე.

წიწიკო. მაღახასა ნიწნავთ?

ღორღრიალბ. ტრისტანა დავნიშნეთ, პატარა, ტრისტანა. დავნიშნეთ აემით ოწოდლაქედა.

წიწიკო. სეტყვის ღრუბელამდე ახვედით თქვენი სიციტოა?

ალალეს სკამები მოაქვს და მაგიდას ირგვლივ უყობს.

აბრაშო (ჭლებს) ძლივს არ დამხვევს თოებმა!

ალალე. ეხლა აქვე, ხელდაქელა, გაგიშალოთ თუ რამე მოგვეძებება. მაშო, შენც მიეხმარე, შენ გენაცვალოს ჩემი თხოთმეტკილიანი თავი, მიეხმარე თალიკოს და დაროსა.

ღარო. რა გაგიშალოთ, არ შედის შენს ყურებშა, რომ ღვივის დაღევა აკრძალულია?!

ალალე. სული მოვიტანე. მიწაილი, ნიგოზა, მწვანოლი, პურის და... ღვიწო არა, ღვიწო არ დაგვეღევა. თქვენ ეგენი მოვიტანეთ. აბა, წიწიკო, უი მომიყვდა თავი, მაშო, ქალო, მარჯვე ხელი გაქვს. გავიშალოთ აქა. მე ჩაის კიქებს ნოფიტან და ჩაის კიდევ ქელოთა.

აბრაშო. ჩას ამბობ, ე, ჩაი რა — აქუსერები ვართ.

ალალე. ეგრეა, მე კანონის პატვიზმცეილა კაცი ვარ.

ღორღრიალბ. ჩას ამბობ, ე!

ალალე. ეგრეა.

ისმის ძახილი.

— მოვიდა დინგუა! დინგუა მოვიდა, დამიღეწით ქალებო.

მეგრე სურათი

სკოლა. სცენა ორად არის გაყოფილი. დირექტორის კაბინეტი შეიგნით და ვარტო. შეიგნით არიან: დირექტორი და მამა-შვილი კეთილშეიღობა — მიტა და რობიზონა, მეთო კლასელი ბეხლერი. ვარტო — გონარძიების რძალი ანგელინა. სანამ კეთილშეიღობა არ გამოვლენ, ანგელინა ნერვიულად გადის და გამოდის ვარტო, ხანდახან ფრთხილად შეადგებს კარს, შეიგნის იჭერბებება.

დირექტორი (რობიზონას). გაჩუმდი! კოლმეურნეობის სიმინდი გაყიდეთ, აღბუღი ფულით ღვიწო იყოდეთ და საწარმოო პრაქტიკის დროს, იქვე, უმცროსკლასელი ბავშვების ოვალწინ დასთვრით შენი ხელმძღვანელობით.

რობიზონა. არა, პატ...

დირექტორი. გაჩუმდი! მე მოქმევიენე ჭერი!

რობიზონა. ბეხლერმა უთხრა ერეკლე მეფესა...

დირექტორი. გაჩუმდი!

მიტა (რობიზონას) გაჩუმდი, ვირის გვერდო, გაჩუმდი!

რობიზონა. ეგრე ხო არ არი...

მიტა. გაჩუმდი, თორე წაგიგდე წიხლქვეშ.

რობიზონა მტრულად გადმოსვდას მიმას.

დირექტორი. ოო, შენა! დათრობაც არ იქმარეთ შენი მეთაურობით, კეთილშეიღობა. აქვე არ ამეღვენებ, რაცა ხარ! როცა თინა მასწავლებელი წამოგადგათ თავს ბუჩქებში დამაღულებს, შენა კეთილშეიღობა, იმასაც კი დააძაღე ღვიწო. მასწავლებელი, მოსწავლეები და ღვიწო ახალი დადგენილების დროს, ახალი დადგენილების ფონზე!

რობიზონა. არა, მასწ...

დირექტორი. გაჩუმდი! დადეკი წიხიერადა! შენ ისიც კი გაბედე, ხელი შეხე მასწავლებელს, იდაყვი აუწიე, რომ დაგეღვიწინებინა კიქა. ყველამ და-

ინახა ეს, თინა მასწავლებელსაც ეტყობოდა წითელ-
ულვაშები. სკოლაში გასაჩრებელი ხარ შენა!
პაპიროსის მწვერულებსაც ხომ შენ მეთაურობ!

მიტბ. შიგ ტურებში, შიგ ტურებში უნდა გაგადი-
ნოს უღარანი!

რობიზონა მტრულად გადმოსხდავს მამას.

ღირეპტორი. შენ რაო გინდა სკოლა!
რობიზონა. ეგრე, მასწ. იმ ხევისურისა არ იყოს...
ღირეპტორი. ვინ ხევისურისა?

რობიზონა. მეფე ერეკლეს რომ უთხრა ხევისურ-
მა, — ორს რო შენ იტყვი, რეფეო, ერთი ჩვენც
გვათქმევიწყო. ეგრე ხომ არ არის!

ღირეპტორი. მაშ როგორ არის, როგორ?

რობიზონა. სიმინდი არ გაგვიყოფია.

ღირეპტორი. აბა, თავისით მიფრინდა უშიღარე-
ბის დედაბერთან პირმოყრული ტომართა?!

რობიზონა. მომტერებულში მოვიმტერებთ თითო-
თითო ტროლობითა და ის მივუტანთ მარცხ დიდე-
დასა, გოკო ზეპის ერთი, პატარა, საჭმელი კი არა ჰქო-
ნდა მარცვალი, ექვსი თვეა კომბიკორმა არ მოსულა
ჩვენ სოფელში.

ღირეპტორი. რატომ მიუტანეთ? ღვიწი?

რობიზონა. გვეცოდებოდა და იმიტომ მივუტან-
ეთ. დიდდაც გვეცოდებოდა და გოკიც. ღვიწი კი-
დეცა, თვითონ გამოგვტანა ხელადითა, ჩვენ არ ვა-
რთმევიდით და ძალით გამოგვატანა, ოში და დღუპუ-
ლი ჩემი ბ-ქები შემეწავლათ, შეიღებოთ. ერთი ხე-
ლად ღვიწი მოგვცა, სამი შოთი და სამიკ პამიდ-
ვრის მწინდი, დიდები. ის ერთი ხელადა ბოლომდე
არცკი დაგვიღვია ხუთსა. რა შეგვხვდა, რა! პაი,
პაი, ორ-ორი ქიჯა. ორ-ორი ქიჯა დაგვართობდა?

ღირეპტორი. უფურე შენ ამას!

მიტბ. პაი, უნდა წაგიგდოს შენ წიხლქვეშა.

რობიზონა მეტად ცუდად გადმოსხდავს მამას.

რობიზონა. თინა მასწავლებელი კიდევ... რომ
მოვლა, რას აკეთებთ თქვენ აქაო და ხუციშვილმა
უთხრა, ყურძნის წვეს გეხსლებით, პატრიცემულო
მასწავლებლო, თითო-თითო ქიქასო. მაჩვენეთ ერთ-
თა რა ყურძნის წვენიო და ვაჩვენეთ. ერთი ბეწოთი
შეახო ტურები და ფუო, იმისი ეტყობოდა ის წითელი
ულვაშები.

ღირეპტორი. ბოლომდე, ბოლომდე და შენ არ
შეახე ხელი, შენ არ აუწიე იდაუცი? კოცნა ვინ მო-
ულვომა წინაშევილ მაყვალასა, შენ არ მოუნდომე
კოცნა?

მიტბ. წაგიგდებ ერთხელაც კენება წიხლქვეშ, წა-
გიგდებ.

რობიზონა. კოცნა არა!

ღირეპტორი. აქ ნუ და სახლში შეგიძლია.

მიტბ. სახლში ხელს შემომბრუნებს ეს... შო-
ბელნაშობი, ვერ უფურებს რამოდენა ტოტეები აქვს.
კიდევ ერთხელ შემოდებს კარს ჭოხარბიების
რძალი ანგელისა.

ღირეპტორი. რა გნებავთ თქვენ? (ანგელინა კარს
მოიხურავს, ღირეპტორი ისევ მამა-შვილს მიუბრუნ-
დება), მე აღარაფერი ვიცი, ავე რაიონი, განათლება
და თქვენ, მთელმა რაიონმა იცის ეს ამბავი. ჩემ ჩემ
თავად სკოლაში დამტოვებელი არა ვარ თავაშვებუ-
ლთა მეათურისა. წარბანდელი და თქვენ თვითონ მი-
მართეთ რაიონს.

მიტბ. აქ წამაგდებინეთ რა წიხლქვეშ, აქვე რა
მოვალ!

ღირეპტორი. აქ ნუ და სახლში შეგიძლია
მიტბ. წადი, მოწადი მაინც, ნუ დგები წიხლქვეშა
ნიკეთვიონა! წადი.

რობიზონა ნელა გავა.

მიტბ (ღირეპტორს). გებოღმებოთ რა, შეწუხები-
სთვისა, ბოღმით მოგვიხდია. მაგასა... მაგასა...

მიტაც გადის. ღირეპტორი გასავაფებული ჭდება.
ჭოხარბიების რძალი შემოსულია უკვე.

ღირეპტორი. რკინის თავი უნდა გქონდეს კაცს,
ფოლადისა... რა გნებავთ თქვენ?

ანგელინა. მეც პედაგოგიური განათლება მაქვს,
სუშუკინი დავამთავრე, დაწყებითი განათლებისა, ოჯა-
ხური გარემოების გამო ვერ ვმუშაობ, ვერც ვიშოვე
ადგილი, მაგრამ პედაგოგიური განათლება მაინც
მაქვს და თქვენ რომ არ მოგმართოთ, არ შემიძლია.

ღირეპტორი. ბრძანეთ, რა გნებავთ.

ანგელინა. თქვენც იცნობთ ალალე ცებს, ჭიქო-
რიშვილს, მოწინავე მექანიზატორი ვებრძანდებიო,
რომ დაიბიებოდა, რა ჩაიღინა მაგ ცეტმა — გოგონა
მოგვტაცა, პატარა გოგონა. ექვსი წლისა, თქვენი პი-
რველკლასელი, იზოლდა ჭოხარბიე, წაიყვანა და და-
უსხა თავის შვილიშვილს ტრასტან ჭიქურისშვილს,
იმახაც თქვენს პირველკლასელს...

ღირეპტორი. როგორ მოგვტაცათ და დაუსხა?

ანგელინა. პირდაპირ, ხატოცემულო, შემოვიდა
ეზოში, დასტაცა ბავშვს ხელი და გააქცია. ავგრე
პირდაპირ, ჩვენ ტრისტანის უყვარსო, დასტაცა, გა-
აქცია და დაუსხა თავის შვილიშვილს. არიან ეხლა
საკამებით შემოღობილში, როგორც ნამდვილი ცოლ-
ქმარი, ეს პატარები, ექვსი წლისები, პირველ კლა-
სელებში, შეიძლება ესა? რაღა უნდა ისწავლოს ან
ერთმა, ან მეორემ. რით იქნება ამის შემდეგ დაკა-
ვებული ბავშვების გონება? ეგენი ხომ დაღუპულენ-
და არიან საბოლოოდ, ერთიც და მეორეც! ძველ
დროისაც კი არ გაგონილა ეგეთი რამ. ახლა, საბჭო-
თა ხელისუფლების დროს, შეიძლება ასეთი რამ?

ღირეპტორი. ნამდვილად ციხეში ჩამალაობთ მე
აქა. (ეგემი ტელეფონს) საბჭოთა თავმჯდომარე სად
არის. მოვივლეს სასწრაფოდ. ვიციც (ანგელისას). ექ-
ვსი წლისები ნამდვილი ცოლ-ქმარივით და თქვენ
თითებშორის უფურებთ ამას.

ანგელინა. თითებშორის კი არა, დაკეტილი
თვალებით უფურებდებ, მაგრამ ეგ ეგეთი ნადირია,
ჩემი დედამთილ-მამამთილი კიდევ არხინები, ხუმრო-
ბა, ქააო, მამამთილიც წაჰყუა, სხედან ახლა და ნი-
შნობასაც იხდიან.

ღირეპტორი. სოლომონი ხარ? მანდა ხარ? არ გა-
ხვიდე არსად. სასწრაფო საქმეა, ძალიან სასწრაფო,
მომიცადე, მოვდივარ. (ანგელისას). თქვენც წამო-
დით. რკინის თავი უნდა ჰქონდეს კაცს აქ, ფოლა-
დისა.

შემოდის დამლაგებელი, მუჭით სიგარეტების ნამ-
წვეები უჭირავს.

დამლაგებელი. პატრიცემულო სერაპიონ...

ღირეპტორი. არა მცალია მე ახლა არაფრისთვის,
მერე, მერე.

დამლაგებელი. სასწრაფოა, ჩენი სარდავის ჩა-
სახვლელები ყოველდღე ვკრიფამ სიგარეტებსა.

ღირსმამი. რა სიგარებებსა? მერე, მერე... მიბრძანდით, მიბრძანდით. ანგელონას ვაატარებს კარში და მერე თვითონაც გადის.

დამლაგებელი ნაშენებს დასუნავს.
დამლაგებელი. სუ ძვირფასებისა...

მეცხე სურათი

პატარები სკამებით შემოღობილნი. იზოლდა ქვაბს ურევს. ტრისტანის მსხვილ ბაწარზე აგებული დიდი დიდი უჭირავს.

ტრისტანი. გამოიძიე თითი ამ მხარეზე.

იზოლდა. მე არ მცალია, მე პავილას ვხარშავ.

ტრისტანი. პავილასა თუ ჭენსა.

იზოლდა. ჭემის თავი მაქვს, პავილასა.

ტრისტანი. ცალი ხელით მოურე, ცალით ეს დამიკრე, ერთი თითითა.

ბაწრის ბოლას თითზე ჩამოაცვამს, მეორე ბოლას რეთონ გაკიშავს, დაატრიალებს ღილს, მერე ბაწრს გასწევს. დიდი თეთონ ვანავრძობს ზუსტებით ტრიალს.

იზოლდა (გაჩქარებული ურევს კოვზს) მიმეწვა, მიმეწვა.

ტრისტანი. რა ხმა აქვს ზუ! ზუ! ზუ!

მოდის ტრისტანის დედა თალიკო.

თალიკო. ახლა ეგ გეუფათა, ახლა სკოლობანი! ერთი მასწავლებელი იყავით, მეორე მოწაფე. იზოლდა, შენ მასწავლებელი იყავი, ტრისტანი მოწაფე იქნება და წიგნი წააკითხე.

იზოლდა. მე პავილასა ვხარშავ და მიმეწვება.

ტრისტანი. მე მერე ვისწავლი.

მოსმის აპირილი:

— მოვიდა დინგუა! დამიღვინით, ქალბო, მოვიდა დინგუა.

თალიკო. ჩაგიწვდეს ხმა!

შემოდის ალალე.

ალალე. ჩიტბო, დაბუებო, წიწკანებო, გენაცვალეთ თქვენ. როგორა ხართ?

თალიკო. წიგნის წაკითხვა არ უნდათ.

იზოლდა. მე პავილასა ვხარშავ, არა მცალია. ტრისტანი. მე ღილს ვატრიალებ.

ალალე. თან წიგნიც, წიწკანებო, თან წიგნიც. წელან რომ დამაიწვდა?! (ამოიღებს ორ ჩურჩხელას) ეს ერთი შენ, ეს მეორე შენ.

ტრისტანი. ჩურჩხელა რათ გვიღა.

ალალე. ვაი, მომიკვდა თავი, კახელ კაცს ჩურჩხელა არ უნდოდეს, ვაი მომიკვდა თავი! შენ გამომართვი, იზოლდა.

იზოლდა. მე რომელი ხელით გამოგართვა? ტრისტანი. ჩვენ კამფეტი გვიღა, შოკოლადიანი.

ალალე. შენცა გოგო?

იზოლდა. კი, მეცა.

ალალე. ახლა კი გადაბრუნდება ქვეყანა! ჩურჩხელა დარ მოსწონს ჩვენს ბაღებებსა. ეხლა კი გადაბრუნდა ქვეყანა: ვაი ჩვენს თავსა!

მეათე სურათი

ისევ ჭიჭიერების ეზო. დარო ისევ დიდ ქვაბს დაატრიალებს. თანაც იქვე ზის. მაგდას კი შემოსხდომიან: ალალე, აბრამი, დოდრილა და წიწკო.

წიწკო სულ პირში შესცქერის ყველას, ვინც ბაბს ამოიღებს. მაგდის უფაში დიდი ქეთლი უდგამს, ხას კიბებში კოვზით უწყვიათ. გაივსებენ კიბებს, ქეთლიდან, მოურევინ კოვზით, სუ წარმოიქმნება მარტვილი და კოვზის ამოღებულად სცემენ.

თანანბ. მე ვხედავ... ორთქლი რატო არ ასდის თქვენს ჩაისა?

ალალე. ორთქლი რატო არ ასდის?

თანანბ. პო, პო.

ალალე. ორთქლი იმიტომ არ ასდის, დედი, რომ ჩენსა კახელები ვართ, ცივი ჩაი გვიყვარს. კაცია და გუნება. ზოგს ცხელი ჩაის უყვარს, ზოგს ცივი. ზოგს ნდველი მოსწონს, ზოგს მდვდლის ცოლი, ზოგს იდევ მდვდლის გოგო. კაცია და გუნება. ჩვენ კახელები ვართ და ცივი ჩაიზე ვანოწმებთ, როგორ წავაწამოვა სადღეგრძელოები.

აბრამი. წავა წავა კიდევაც და წამოვა კიდევაც.
დოდრილა. რა დაიქერს რა! ოღონდ კარგია თქვე და აღმართი დაიქერს, სადღეგრძელოს თუ დაღმართში დაიმიტრევს ცხვირ-პირსა, ეგრე წავა, როგორც დაგიაბრება.

დარო ქოქოლას გადმოაყრის ხელით.

ალალე. მოდა, რო არაფერი დაიქერს სადღეგრძელოსა, ამ ჩაის კიჭითა სუ პატარებს გაუმარჯოს ჩენი ტრისტანისი და იზოლდას თამაზობითა. პატარების პატარ გულებს ენაცვალის: ალალე პაპა. იციო, რამოდენა გულბნ ექნებათ მაგათა? აი, ჩემი ცერი რაა რა, დიდი-დიდი წითელი მაშის გულის ტოლა, და ის პატარა გულები ამ ამოთქოთიულ ქვეყნიერებაში ანეი. აი, — შა-ტუ-ტუ-ტუ! ჭერ მარტო რამდენი ახასობით ბომბის აფეთქებას უყურებენ ამ კინობეზია. ჭერ, აი, პატარა ნემსის წვერი რომ მიუტანო ახლოს, როგორც რო ზღარბი, აეგრე იკუმშება და პატარავდება და იხედავს მერე ესენი, კაცო, ამოდენა უფეტები და ყულების დაქრა! სუ შეწინებული იქნება გული, აბა რა იქნება, ერთი პატარა რამე და შეტება და შეფართხალდება. პატარების გულბნას ანეი, აი, ხელებით უნდა მოუმყუდროს, სკამებითაც უნდა მოუმყუდროს, როგორც ანე ჩვენები არიან რა!

აბრამი. უნდა მოუმყუდროს. ხელებითაც უნდა მოუმყუდროს და კალთითაც, ყველაფრითა.

ალალე. ღმერთო, ვინც რო ისა თქოს რა ქვეყნიერებაზე, გამოჰკარით და გაუშვით რაკეტაო, ვინც არ უნდა იყოს, რა, მე იმისა. შენ დაბაოლოვე, მაშო! ალაღირდი შენთან ვარ, მოყვარე!

დოდრილა. მეც დავაბოლოვებ.

წამოიწვეს.

აბრამი. მოიცა, ე დოდრილა, ჩემთან არი ალაღირდი!

დოდრილა. ჩვენ ბოღში, ჩვენ ბოღში.

აბრამი. პატარა ყველა პატარაა. ენუტოც პატარაა, ღილის ბოკვირიც პატარაა, აქლემის კოზაკიცა კამეჩის ზაკიცა, წიწკოცა, ლიფსიცა. პატარა ყველა კარგია რა! პატარებს ყველას მოადერსება უნდათ. სადღეგრძელოებიცა რა, სუ ტკბილები, კარგი სიმღერებითა, სუ-კური-კური-კური-კური!..

დოდრილა. (ბანს აძლევს) ოოო!

აბრამი. მოიცა ე გაუმარჯოს რა, ტრისტანასა, იზოლდასა, ნოდარასა, თაშასა, ციურისა, ბატანასა, ციანასა, ზაქსა, ხბოხა...

ალალე. ო გენაცვალე! ო, გენაცვალე შენა!
დღორღიალ. ჭეჭილი გავიწყდება, ჭეჭილი, ბალა-
ხი... ისინი ნაკლებები არიან?

აბრაში. არ არიან ნაკლებები. ამ ახლადამოზნი-
ნებულ ჭეჭილას და ბალახს გაუმარჯოს ჩვენს მიწა-
ზედა.

დღორღიალ. გაუმარჯოს (დასცლის ჭიქას), ამას
ცივი არ ეთქმის, კაკრაზ არი რა, არც ცივია, არც
თბილი, არც ტბილი, კაკრაზ არი რა!..

თბანან. წასულებისა, ბიჭო, წასულებისა ნუ გავი-
წყვდებათ!

ალალე. ვის ავიწყდება, დედი! ვდგებით ხელა!
შენ იჩქეი, წიწიყო. ჩვენი წასულებისა, ბიჭებო! ომში
დაღუპულები თამალობითა, სუ პატარა ბიჭების თა-
მადობითა, საბნებს რო დედილოები უსწორებდნენ
ღამ-ღამობით: და ის პატარა ბიჭები ასტონიან ტან-
კების წინააღმდეგ რო გაუშვებს ხშირად მარტო ბოთ-
ლი დღნამიღის იმედითა. მიღის, ბიჭო, ის იმოდენა
ტანკი, ჭერ რა ხმა აქვს, მერე რო გამოისვრის ყუმ-
ბარას — ბააუ! ტუვიამურქვევი კიდევ ძაგ-ძაგ-ძაგ!..
მიღის ავერე ამოდენა შენენა და შენა ჩაკუშული
ხარ და მღდი და გაჩერე, თუ ბიჭი ხარ, მე გამიჩე-
რებია.

დღორღიალ. გაგიჩერებია, გაგიჩერებია.

ალალე. არა გჯერა?

დღორღიალ. მჯერა. კაცო, მჯერა..

აბრაში. ეს ხო მოხალისეთ წავიდა! ამან იმდენი
ჩინ-მუნდლები ჩამოიტანა, ხანსიყვებთ აძლედა ხო-
ლმე მედლებს ბიჭებს პუარასთვისა. იმათ კიდე ქორ-
თა კიტრები მოჰქონდათ.

ალალე. ჰო, არა, კაცო, რას ამბობ.

აბრაში. ეგეთი ხმა დადიოდა კია და..

ალალე. არა კაცო. ორი მუქა მაქვს ავე ეხლაცა.
გამოვატანინო?

დღორღიალ. მჯერა, აკი გუბნები, მჯერამეთქი.

ალალე. მაშინ დავლიოთ, ნუ დავიცხარებთ ხელ-
ში ჭიქებსა.

აბრაში. ომში დაღუპული პატარა ბიჭების თამალო-
ბით, გოგოსთვის რა, ნაწნავის ბოლოზე რომ ჰქონ-
დათ მარტო ხელი წაღლებული და თავი გმირები ეგო-
ნათ, იმათი თამალობითა.

სეამენ.

დღორღიალ (გამოკლალ ჭიქაში იყურება) ამას და-
საწუნი არაფერი აქვს. დღეის ამას იქით, ვინც ეს
დაიწუნოს, თავის კოვზიანადა, ერთი ეგ უნდა ეცადო,
კოვზი უქან მოაკციო და მერე მიღის, მიღის კობტა-
და.

ისმის ძახილი: — მოვიდა დინგუა! ქალებო დაიმა-
ლენით, მოვიდა დინგუა!

ალალე. ო, გენაცვალე ხმაში! ამანაც დროზე გა-
გვახსენა, თორემ დავიღუპებოდი, საიქიოში ფინთად
მოგვეციოთაზდნენ ამ დავიწყებისთვის. ჩვენს შაშის
გაუმარჯოს, ჩვენს სტუმარსა და ჩვენი სუფრის წევ-
რსა, იმისა მე რა ვთქვა, ვინც ამას წიწიყო დაუძა-
ხოს. რა წიწიყო, კაცო, ნახე როგორა აქ თმა დაწ-
ყობილი სათითაო დერადა. ეს არი ჩვენი უველას და
და ამირიგებელი, სოფლის ცოცხალი მატანე, ეს
რო არა გვყავდეს, რამდენი რამე დაიკარგებოდა, გა-
ნიავდებოდა უკვალოდ.

წიწიყო. ცებო, ცებო.. შენგან არაფერი მწყინს,
ილაპარაკე რამდენიც გინდა.

ალალე. საწყენს ვამბობ რამეს ზე თავშეკვდი?!
უარს იტყვის ვინმე, რომ სოფელში შენა ხარ ევე-
ლას ხელის წამშველებელი, ხელისაც და ტყვიანი ენ-
ისაც.

დღორღ. კარგი, შე არ დასაყენებელია? რაშია
სადღორღიტელოები ისწავლე ამ სიბერისას!

დღორღიალ. მართალია, მართალია გაუმარჯოს.

ალალე. შენს ბედსა და ყისმათს გაუმარჯოს, მა-
შო, იმ კაცს გაუმარჯოს, შენს ბედათა და ყისმათად
რამ ზის. მე იმის ავლაბარი-კუთა, რაღას უცდის,
კბილები არ ამოსვლია ჭერა!

თბანან. ცივ ქვაზე დაახსლებს ეს კაცსა..

წიწიყო. გაგიმარჯოთ, დიდი მადლობელი, ოლონდ
თქვენ იმხიარულეთ და იცინეთ ჩემზეცა, გაგიმარ-
ჯოთ!

ეშოში შემოდის საბჭოს აღმასრულებელი
ალალე. ო, ვინც მოვიდა, გაუმარჯოს! ხიდდრსა
მჭყარებხარა. ხაკაი მოუთვან, გენაცვალე, მაშო.

მაშო სახლისკენ ვარბის.

აღმასრულებელი. ღვიოსსა სვამთ, კაცო, თანაც
ეგრე საქვენოდა?

ალალე. ვინა თქვა, ღვიოსსა! ღვიოსს ვსვამთ, აბ-
რამი, დათა?

აბრაში და დღორღიალ. ჩიხსა ვსვამთ, ჩიხს. კახე-
ლები ვართ და ცივ ჩიხსა ვსვამთ.

ალალე. ხა, ნახე, ღვიონა ესა? დავიმოვნენ, ღვი-
ონა ესა?

აღმასრულებელი (სვამს) ჩაი ყოფილა. მე ღვიონო
მეგონა და მართლად ჩაი ყოფილა.

ალალე. რას ამბობ ეს.. ჰო, ჰო, ჩაია. დავიჯიქეი
გვერდზე. (წიწიყო სკამს უდგამს).

აღმასრულებელი. ვერ დაჯვდები. თავმჯდომარე
გიბარბეთ შენცა, ალაღე, და შენცა აბრამ.

ალალე. რაო, წილი არ მივეციოთ რამისა?

აღმასრულებელი. გოგოს თაობაზე, გოგო რო წა-
მოგუჯვანიაო! გაცოფებულები არიან თავმჯდომარე,
სკოლის დირექტორი, ამისი რძალი, აბრამისა.

ალალე. არ გამოვიშლო ხელსულუღმა.

აღმასრულებელი. გამოიშლი და ეგეც საქმეს
დემატება. ამ წუთში ამოვიდნენო, სანამ მილიცია
და პროკურატურა დავახვიოთ თავსეო.

ალალე. წაღი თქვენი მილიცია და პროკურატუ-
რაცა! თუ გინდა დაეგდე აქა, არა და შეაყოლე შე-
ნი თავმჯდომარინადა.

აბრაში. შეაყოლე, შეაყოლე!

აღმასრულებელი. არ გამოვა ეგრე კარგადა და
ნახავთ! არ გამოვა!

ალალე. რა არ გამოვა! თქვენა ფულის სუნი ხომ
არ მოგივიდათ საიდანმე, გუშეგნათოქო, სხვა მხა-
რის დასუნეთოქო! მოწყდით აქედანა!

აღმასრულებელი. მე წავალ, მაგრამა, მე არ ვი-
ტყვი, მაგრამა, აეს ღვიონის აფერისტულად სმაც არ
ჩავიგებოთ კარგადა.

ალალე. არ გავიარ-გამოვიარო ჭვარდინადა.

აღმასრულებელი. მე წავალ!..

მღისი.

დღორღ. მოიღუფე, რაც გინდოდა? მოიღუფე?

ალალე. მე მოვუღუფებ მაგათ!

დღორღიალ. აქეთ არა დგას ფულის სუნი, არა.

წიწიყო. მეხი კი დავაოხლოშე.

აბრაში. გოგო რა, აქ არა მუყავს!

ალკლი. მიდი ერთიკა... ბერი კაცი ვარ...

ბერი კაცი ვარ, ნუ მომკლავ, ყველა დაგიწევს გმობასა, სადაც რა შემოგეგრებო, გეტყვი შეილსა და მშობასა. დორიალა დიდ ბანს აძლევს. ასდევთ წეწიკოც. თანანა (ხან ერთთან მიდის, ხან მეორესთან) რა უნდოდა იმ მარლსა? რა უნდოდა! ალკლი. არაფერი, სუფრის სუნი ეცა და შემოგვიარა...

მეთერთმეტე სურათი

ალაყაფის კარში შუქია დგას, ალაყაფის აქეთა ბოძზე მალხაზია მიყრდნობილი. შუქია. ისევ ჩამოხვედი? მალხაზი. ჩამოხვედი. შუქია. დღეს აღარ დააკაუნებ? მალხაზი. დღეს აღარა. ჩვენთან ქიფია შიგ შუა ეზოში და დღეს აღარა. შუქია. შუა ეზოში? ღვინის აკრძალვის დროსა? მალხაზი. ღვინო ქითლში უდგათ, ჩაის კიბებში კიდევ კოვზები უწყვიათ, და ისხამენ, მოურყევენ კოვზებით და ისე სვამენ. შუქია. სადღეგრძელოების უთქმელადა? მალხაზი. სადღეგრძელოებსაც ამობენ და ძალიან ხმამალდაც, ვამოწმებთო, ჩაიზე როგორ წავაო. შუქია. მიდის? მალხაზი. კობტად. შუქია. მამაშენია და ვინა კიდევ? მალხაზი. ჭხობრიძე აბრამი, დორიალა და... წეწიკოც იქვე უზიოთ. შუქია. შენ სულ არ მიპყარებიხარ ერთი წუთითაც? მალხაზი. არა, აყაყანდნენ თუ არა, მე ჩამოვიპარე. შუქია. რა მაგარი ვინმეა მამაშენი. შენზე რა აზრის არი. სულ რომ აკაუნებ? მალხაზი. ისევ ამომხედავს ხოლმე, როგორც გაბზარულ ქერსა. შუქია. შეწუხებული? მალხაზი. ისე რა, როგორც ეკლესიის გაბზარულ ქერსა. ხანდახან გაუსტვენს კიდევაცა. შუქია. როგორა. მალხაზი. მტრედებს რომ უსტვენენ. შუქია. მერე არა გწყინს შენა? მალხაზი. მაგათგან რა უნდა მეწყინოს... შუქია. სულ რომ აკაუნებ და აკაუნებ, არაფერს აკეთებ სხვას, ეგ კაკუნი გაცხოვრებს ცხოვრებაში? მალხაზი. მოქანდაკეები კარგად ცხოვრობენ. შუქია. ეგ ისინი, უმაღლესები რომ აქვთ დამთავრებული. მალხაზი. სხვებიცა. შუქია. ცოლის რომ მოიყვან, მაშინაც სულ უნდა აკაუნო? გაუძლებს ცოლი შენს მაგდენს კაკუნსა? მალხაზი. ვერ გაუძლებს და წავიდეს, საითაც ენდომება, ქვეით ენდომება თუ ზევითა, მარკნით თუ მარკნითა.

შუქია. ეგეთი უგულო ხარ, მალხაზო? მალხაზი. უგულო რათა, თუ ეგრე იქნება საკირო, ეგრე გააკეთოს.

შუქია. ესე იგი, შენ ყველაფერს იმას აკეთებ, რაც საკიროა?

მალხაზი. ვცდილობ, რომ ეგრე გავაკეთო. შუქია. მე მაინც მგონია უმამაშენოთ მარტინჯაყი გიპირდებით შენცა და შენ ძმასც. მალხაზი. უმამაჩემოდ რათა? შუქია. აბა, სულ ცოცხალი ხო აზ გეყოლებით? მალხაზი. ე. შენ მაინც ვერ იცნობ მამაჩემსა. მამაჩემი ას წელიწადს იცოცხლებს თამაშ-თამაშითა, ჩვენი დავებრდებით, მე და ჩემი ძმა, და ეგ არა, თქვენ კიდევ კარგად არ იცნობთ მამაჩემს. გვაა ორშაბათიდან თავის მინდვრებში და გაქედდება ორბივით.

შუქია. როგორ ორბივით? მალხაზი. ორბი რამდენჯერმე ჭეღელდება. შუქია. მართლა? მე ეგ არ ვიცი. მაშ იმედი გაქვს, რომ სულ გვერით გეყოლება მამა? მალხაზი. იმითმ ვაკაუნებ მშვიდად. შუქია. მე როდის გამომაქანდაკებ, ახე თვალბდახუჭულსა? მალხაზი. შენა? შენა? თვალბდახუჭულიც ლამაზი ხარ, შუქიო. შუქია. მერე რომ ლამაზი ვარ? მალხაზი. ძალიან ლამაზი ხარ. შუქია (ისევ თვალბდახუჭული) მერე რა... მერე რა...

მალხაზი (წაიწვეს მისკენ, აქეთ-აქით ზიმოხედავს, აშკარად კოცნა უნდა, მაგრამ წაშრამზე მოკიდებებს ისევ თითებს) ლამაზი ხარ თველებგახელილი... ისმის მახილი: — მოვიდა დინგუა! ქალებო, მოვიდა დინგუა! შემოდის დედაბერი. ორ პატარა ტაბურეტს დადგამს. დედაბერი. ჩაგწყედეს ხმა! თქვენ კიდევ დასხედით, შეილო, არ დაილაღენით ფეხზე დგომითა? შუქია კარში შედის სიცილით, მალხაზი უკან-უკან მიდის. დედაბერი. რა გეწყინათ, შეილო, ჩვენები არა ხართ? რა გეწყინათ, ქა...

მეთორმეტე სურათი

სასოფლო საბჭო. საბჭოს თავმჯდომარე, სკოლის დირექტორი, ჭოხობიძეების რძალი ანგელონა, მღვინი ქალი, აღმასრულებელი, მილიციის რწმუნებული, ალაღო და აბრამი. სკოლის დირექტორი. სიხნელეა ეს, წარმოდგენილი სიხნელი და გაუბედურება ბავშვებისა. ამის შემდეგ რაღა უნდა ისწავლოს ან ერთმა ბავშვმა, ან მეორემ. ნუთუ არ გესმით თქვენ, რომ აუბედურებთ შვილიშვილსაც და სხვის ბავშვსაც?! მალხაზი. გაუბედურებო! რაღაცას მიხლარაავთ თქვენა. მე ხო ეგ ბავშვების პატარა გულების გასაზარებლად... იმათ პატარა გულებს მოვუყუდროვე ცოტა. რეებს ლაპარაკობთ აქა?! თავმჯდომარე. რეებს ვლაპარაკობთ და პარტიიდან დაფერიცხამენ ყველასა — შენცა, მეცა, სკოლის დირექტორსაცა და ემაგ აბრამსაც. აბრამს. ჰო, ჰო, აბა... მე წევრი არა ვარ. თავმჯდომარე. ჰო... ძველი აჯამაპობის დროის

დაბრუნება გინდათ, აკანონიერ რომ ნიშნავდნენ პატარებს? ვინ გვაპატიებს ამას. ვინ გვაპატიებს მით უმეტეს პარტიის წევრებს?

ალაღი. რომ არ დაგვიფიქროს თქვენ?

რწმუნებულნი. ილაპარაკეთ წესიერად, ამხანაგო. წერილის გეუბნებიან და ილაპარაკეთ წესიერად და დადებით წესიერად. ზედაც ჰქეიფობთ, საქვეყნოდ ატყუებთ ქვეყანას, ამომხუენებთ სახელმწიფო დადგენილებას.

ალაღი. ფულის სუნი გაქვთ დაყრილი თქვენა და, მე ამას გირჩევთ, სხვა მხრისკენ მისუნ-მოსუნთ, ჩვენც გეშლებათ!

თაყვანისმცემი. რას მივღ-მივღებთ, შენა! რის ფულებებს აძლევ თავსა!

ანბნაღი. მე დავიყარე ფულის სუნი? ჩვენ დავიყარეთ ფულის სუნი?

აბრაში. ჰო, ჰო.

ანბნაღი (მამამთილზე მიუთითებს თავმჯდომარეს) აგე! აგე!

თაყვანისმცემი. წააყვეთ ეხლა ორივენი რწმუნებულსა, შენცა, გამოკუეებული რომა ხარ, აბრაშ, და რაიონში ილაპარაკეთ, როგორ იყო და რაც იყო.

ალაღი. რაკი შენ იტყვი! მე აგე, ტრაქტორსა ვქოქამ გათენებისას და მივდივარ ძერიანის გასატეხადა.

თაყვანისმცემი. ტრაქტორი და ძერიანი არ ვიცი მე. წაიყვანე ორივენი, დურმიშხან.

რწმუნებული წამოდგება, ხელი უნდა მოჰკიდოს ალაღს.

ალაღი. დაგვიფიქროს ყველანი დაგვიფიქროს? ხელი არ მახლოთ, გაიგეთ, ხელი არ მახლოთ არავინა...

გარეთ ჯახანი, მანქანის მიმართ და მუხრუჭების ხმა.

ხ მ ე ბ. ამოძახილები. ოო, ეს ალაღე! ალაღე!

თავმჯდომარის კაბინეტიდან ყველანი გარეთ გარბიან.

ხ მ ე ბ. ექიმი! ექიმი! გაქეცი! რასა სდგახართ! შემოვარდება კაბინეტი მდივანი, ეცემა ტელეფონს, აჩაჩუნებს ყურმილს, არ გადის.

გარედან ისევ ხმები: — ნუ გეშინიათ! ნუ გეშინიათ!

— კაცი თავდება, კაცი!

შემოვარდება თავმჯდომარეც, ის გამოსტაცებს ტელეფონის ყურმილს მდივანს, ის აჩაჩუნებს, მაგრამ ვერც ის გადის. სკოლის დირექტორი კედელს ეფარება და კანკალებს.

ხმები: ბაზარნიკის ბიჭმა! ბაზარნიკის ბიჭმა!

— გათავდა კაცი! აღარ არი! გათავდა!

ტირლით შემოდის აბრაში.

აბრაში. ეგ გინდოდათ?! ეგ გინდოდათ?!

— გათავდა! აღარ არის! გათავდა!

— ბიჭო, ალაღე!..

აბრაში. ეგ გინდოდათ? ეგ გინდოდათ? ო, თქვენნი...

მეცამეამ სურათი

სკენა მთლიანად მიდის ბნელში, არის კიბეები, ასასვლელი, ჩასასვლელი, კუთხეები. პეისის თითქმის ყველა მოქმედი პირი (გარდა ალაღის) არეულია ერთმანეთში. ზოგს დამო უქარავს, ზოგს ქვაბი, ზოგს ფიცარი. ხვდებიან ერთმანეთს, წამით განცალკევდებიან, ჩურჩულდებიან, ტუტუნდებიან, შორდებიან,

ბიან, არბიან, ჩამორბიან. ამ ხალხში ყველაზე გამოირჩეულად ჩანს წყვილი. ის ყველგან ჩნდება, ყველას რალაცას არიგებს, მითითებებს აძლევს, აქვთა, „იქით“. ჩნდება მილიციის მუშაიც, რამდენიმე მუშაიც ნაბიჯით დაიბიჯებს. ისმის ფრანგული მსოფლიო წაყვებები (რაც უფრო აბურღული გამოვა ეს სკენა, უქეთსია):

— ბაზარნიკაო? ბაზარნიკა თუ იმისმა ცოლმა?

— წითელი ხიზილადა არა, წითელი გაგონილა!

— შიო, შავი.

— მინგეჩაურში, შუღავერში.

— მესაფლავეები არ დაგვიწყდეთ.

— ღვირც წაუღეთ.

— ხუთი ათასიო? ხუთი ათასისთვის ვინ გაქუქეყინებს ხელს.

— რა მილიცია! მილიცია ცალკე, ინსპექცია ცალკე!

— ოოო, არ წამოვიდნენ ძერბებიცა!

— ალაღეზე ვინ რა უნდა თქვას?

— მოვლენ, უქეველად მოვლენ რაიკომიდანაც.

— არ მოვლენ? რა იცი შენა.

— ხუთასზე ნაკლები?

— ასიო? ხიზილადაო?

— ხუთასი, ხუთასი.

— კილო თხთმეტი მანეთი? სულგუნიც ხო იქნება?

— გაღამასაზლონ და გაღამასაზლონ.

— ათსაო? ათს კიდევ არ უქირს თავმჯდომარესა და სხვებსა? რამდენი მოქმედი იყო?

— მოქმეტი რა!.. დუმა ცალკე, დუმა ცალკე.

— სად მიგაქვს ეგ ქვაბი, ვინის მიუტანე.

— წყვილის უთხარიო.

ღარო (ისტერიულად). გავყიდა, ქალო, გავყიდა!

— მელხაზა რა, მელხაზა ანგელოზია.

— შენ რასა ჰქარავამ. რას მიიღებ მაგით.

— მწვადი? ააგეთ, უხეირიო.

— ჭონჯოლიცა, წიწკაცაცა, ზეთიცა.

— წყვილიო თქვა.

— რა თქვა წყვილიო?

— ოთხ-ოთხი ნაქერი არ ეყოფაო, ექვს-ექვსიო.

— საძლიადა?

— კარგი ერთი, არ იცი ჩვენი ხალხი.

— მარდათ, მარდათ, დაიწყო ხალხმა მოსვლა.

— თხთმეტი ათასიც არაო, ქალო? გაგიყდნენ? ახა რამდენი უნდა!

— რა ვიცი.

— ვოლგას გაჰყიდის? ისე რა, არ ქენება?

— მაგდენი საიდანა.

— მითომ წაქეცა და საფეთქელი დაჰქრა.

— ვა! ბნელოდა?!

— მოკვდება და ეგ იქნება.

— ჩამოსულა უშანგა. უშანგაც ჩამოსულა და გო-ხარიძეების აბეც.

— რაძალია მაიმუნე.

— აბრაშა? აბრაშა გლია.

— დანაყული ნიგოზი, დანაყული ნიგოზი.

— ტრისტანას რა ესმის. დაღის და ხალხს უყურებს. ის გოგო ტირის, იხოლდა, დასიებული აქვს თვლები.

— ქეუა არავისა აქეთ თავში? მაგათ რა შეემატებათ.

— რვა წელიწადი? რვა არა, ოცი.

- ეგ მიწადასაყრელი?
- ნუ იშოვის, თუ ბიჭია.
- სულ ოცდაათი! არ ეყოფა ოცდაათი. რაიონში?
- ბორჯომიც იმდენივე, რამდენიც ლიონათი.
- ჩადგმით, ჩადგმით.
- წაიქცა და საფეთქელი დაჭრა.
- სსაფლაოზე? ვანუა? ვანუას რა შეუძლია.
- ბელორუსითა? რა დრო დავეიდეგა, ხალხო!
- დარუა ხმას არ იღებს.
- ნათესავებიდან აიღებენ აბა, რა..
- გახდა, ქალო, ორი საათი? რა იყო ესე ადრე.
- ხაშლამას აღარ აცდით.
- ფურ.

- ვინ ავიდნენ? ბიჭები? დისწულეები?
- სკამები დაღვან ქვემოთ, სკამები.

ერთი წუთით ყველანი გაერიდებინ, ყველანი ერთ მხარეს იყურებიან. ნათღება.

- ისმის სამი ბრახუნი.
- მერე დაროს ხმა: — დაუდეგარო, დაუდეგარო. წახვედი ძეჩიანის გასატეხად?!
- მერე თანანას ხმა: ჭერ მე ჩამდეთ მიწაში, ჭერ მე ჩამდეთ მიწაში...
- გაიწით, გაიწით.
 - მოვიდნენ, მოუსწრეს რაიონიდან.
 - კიდეც, კარგი, კიდეც კარგი.

მეთერთმემა სურათი

მალხაზი და შუქია. ამჭრადაც ალაყაფთან დგანან. შუქია. სულ აღარ აკაუნებ? ხმა აღარ ისმის. მალხაზი. მე ხო წასული ვარ. შუქია. სადა ხარ წასული? მალხაზი. ჩენი ვენახის ქოსში. შუქია. სულ იქა ხარ, დღისითაც, ღამითაც? მალხაზი. ღამითაც. შუქია. ვაჟა-ფშაველაც იქა გაქვს, იქ აქანდაკებ? მალხაზი. იქა მაქვს, იქ აქანდაკებ. შუქია. ესე იგი დღე არ გაგიცდენია უმუშევრად? მალხაზი. რენუარი იყო ერთი, შუქი, ფრანგი მხატვარი, ძაან მაგარი მხატვარი, იმ რენუარს ცოლი მოუკვდა საავადმყოფოში, წამოვიდა საავადმყოფოდან და პირდაპირ ხატვა განაგრძო, ხატვაში ჰკლავდა დარდას. მე სამი დღე გამოიცდა. შუქია. იცი, რა, მალხაზ, საკმელს მე ჩამოგიტან ხოლმე, კარგი? დღესვე ჩამოგიტან, კარგი? მალხაზი. როგორ შეგაწუხო. შუქია. რა შეწუხებია. შენ შეწუხებული არა ხარ? მალხაზი. მე? შუქია. ჰო, რომ აცივდება, მაშინ რაღას იზამ? მალხაზი. მანამდე დაწუნარდება ჩვენთანაც უვე-ლაფერი. ეხლა წეწიკოა ყველას უფროსი და დამკვალიანებული. ის არის შუაკაცი, იმას ეუბნებიან ყველაფერს, მილიციაცა. შუქია. ის საზოგადო? მალხაზი. ვინა? შუქია. ბაზარნიკის ბიჭი, ლოთი, გათახსირებუ-ლი. ის დაღის გარეთა? მალხაზი. არ ვიცი. შუქია. როგორ, არ იცი?!

მალხაზი. რაღა მნიშვნელობა აქვს, სად იქნება. მაჩაჩეში მაინც ვერ გაცოცხლდება.

შუქია. არავინა სთხოვს პასუხს?
 მალხაზი. დედაჩემია და ჩემი ძმა. იმათ აფორმე ბინებენ, ვითომ წაიქცა და საფეთქელი დაჭრა ქვას. შუქია. შენა?
 მალხაზი. მე?
 შუქია. შენ მართკ გული გაქვს დარდიანი, არა? ზიხარ და გულდარდიანი აკაუნებს შენთვის?
 მალხაზი. ზოგი ეგრე იქნება, ზოგი სხვანაირად. შუქია. ვაიმე, როგორ ვხედავ ეხლა მამაშენს! ვა-იმე, როგორ ვხედავ!
 მალხაზი (აქეთ-იქით იხელება). აბა?
 შუქია. შენ მართლა... შენ მართლა...
 მიიხურავს კარს.
 მალხაზი. შენ რა გატირებს, შუქი! შენ რაღა გა-ტირებს, ჰა?!

მეთხუთმემა სურათი

ღამის მკრთალი შუქი. შემინებული წამომქდარა დარო ლოგინში. კედელთან ალაღე დგას, ხელები გულზე აქვს დაკრული. მარტო. ალაღე, ხარ, კაცო?
 ალაღე. ალაღე ვარ.
 მარტო. როდის მოხვედი, კაცო?
 ალაღე. რა ხანია მოვედი, მოვედი და აქა ვდგა-ვარ.
 მარტო. ცოტა ხმა ამოიღე, კაცო.
 ალაღე. არ კი გიხარია? ხო სულ დამძახოდი, — ჩაგწივდეს ეგ ხმა, ცოტა ხნადაბლაო. რა კიი ხმა მაქვს არა, ეხლა?
 მარტო. რატომ მე არ ჩამიწყდა, რატომ მე არ ამო-მეცხო პირი მიწითა.
 ალაღე. აბა, ჰა, ისევე შენებურადა!
 მარტო. რად იყავი ეგრე ფინთად ატეხილი, ბიჭო, რა იყო, რა ბოღმა გაცეტებდა მაგნაირად?
 ალაღე. ბოღმა კი არა, ისა.
 მარტო. მე ხომ ვიცი, მე ხომ ვიცი ბიჭო! ძილში სუ ჰკვენსოდი, ზოგჯერ სტიროდი კიდეცა. განა ისეთი რა გვიტირდა, განა არ ისეთი რა ცუდი შეი-ღებე ჩვენა გვეჯეს! დრო გავა, კიდეც უფრო კუა-ში ჩაცვივდებოან. რაზე ჰკვენსოდი და რა გატირებ-და, ბიჭო? რატომ მიიწყვდი სულ ველ-მინდრე-ბისკენა?
 ალაღე. შენ ის გირჩენვია მაგ ტირილს დაანებო თავი. აგერ ეხლა ფულიც შემოგდით კარგა ბოღმა-და. აიღე ხუთმეტე ათასი, აიღე ხუთმეტე ათასი, ის ხუთმეტე ათასი...
 მარტო. რას მეუბნები, რას?
 ალაღე. აიღე ხუთმეტე ათასი. ჭერ რა ხნისა ხარ, რა! განათლებული ჰქვია, ქალები ეგრე იქცევიან სხვა ქვეყნებში. აიღებენ ხუთმეტე ათასს, გაიკრას-კებიან, გამოიპარანქებიან და გათხოვდებიან. გამო-წეწე და გათხოვიდ შენცა ერთ ხმაღულუნა კაცუნდა. სუ თვალდებში დაგიწყებს ყურებას, ჭოხით ვერ გა-აგდებ ვერც ტყეში, ვერც მინდორშია. აიღე ხუთ-მეტე ათასი, აიღე ხუთმეტე ათასი.
 მარტო. ისეც არ იშლი შენს სიკეთებსა? იცებთ, იცებთ, როგორც გინდა, მე ხმას აღარ ამოვიღებ დღის ამს იქითა.
 ალაღე. მაშინ ნუღარცა სტირი. მე სატირალი რა მაქვს, მე სუ ვიციხოდი. რაც არ უნდა გამჭირებო-

და. ჩემ თავზე შეცნობდა, როცა გამიქირდებოდა და კენესა მომინდებოდა. ჩემ თავს ვეუბნებოდი, შენ ყველაყისამ. გოგლიმოგლითა ხარ გაზრდილი შენცა და დიდი რამეა, თუ ცოტა სიმძიმე დაგაწვა ეანგიან კისერზედა. შენც გაჩუმდი, გირჩევნია, და ყმაწვილს დაჰხურე, გადახდილი აქვს.

ღარმ. სადა, რომელსა? რომელ ყმაწვილსა?

მამლის ყვილი ისმის. ალაღ ნელ-ნელა მიდის

ღარმ. სად მიხვალ, კაცო! სად მიხვალ, სად!

ალაღი. აიღე ის ხუთმეტი ათასი და გათხოვდი კიდევ ბარემ. აიღე ხუთმეტი ათასი...

ღარმ. არა! არა!

ალაღე აღარ ჩანს. მარტო ხმაღა ისმის მისი.

ალაღი. ყმაწვილს დაჰხურე, გადახდილი აქვს. დაჰხურე და აკოცე ჩემ მაგივრათა, მე რომ მიყვარდა, ქიპზე.

ღარმ. სადა ხარ, ბიჭო, სადა ხარ, დამენახე ერთხელაც.

ალაღი. იწოლდასაც აკოცე. გაიზრდებიან და მატებენ ყველაფერს, თუ ისევე იქნება ეს ქვეყანა.

ღარმ. სადა ხარ, ბიჭო!

ალაღი. შავში ვიყავი და ჰოეში ვარ.

ღარმ. სადა? სადა? ხმა ამოიღე, ბიჭო, სადა?

ფ ა რ ლ ა

ფარდის დახურვისას ერთხელაც გაისმის.

— თენდება მოვიდა დინგუა! დამალენით, ქალეზო, მოვიდა დინგუა!

ფარდის წინ, ჩახჩახა სინათლეში, შლამიანი უცხო გამხდარი მამაკაცი შეეფეთება საქმიანი ნაბიჯით შემოსულ წიწიკოსს.

შლამიანი პატი. უპაცრავად, ქალბატონო, თუ შეიძლება. ერთი წუთით: არ, რომ ისმის, — მოვიდა დინგუა, დამალენით ქალებო, მოვიდა დინგუა, — რა ხდება, რას ნიშნავს ეს ძახილი? **გინჯლიყმთაქა**

წაწიკო (სახეგაბრწყინებული ათვალეობებს კაცს თან უხსნის). ეგა, პატივცემულო, ოცზე მეტი ხნის

წინათ ბრიგადელი იყო მეწობელ სოფელში. დინგუას ეძახდნენ. იმ დინგუამ, უპაცრავად კი ვართ და,

თავისი კოლმეურნი გააუპატიურა ძალითა. ჩემს პირს ძლივს ვკადრებ და სულ შემოახია ყველაფერი ზედა.

წავიდა გაუბედურებული ქალი და იჩივლა, მაგრამა ისევ ქალი გაანტყუნეს და დინგუა გამართლეს.

შენოა, პრავაკიას უწუბო, შენ ორმოცე შრომადღე გაქვს გამოიმუშავებული, ბრიგადელს ოთხასი, შენ გინდა კოლმეურნობა მითლად დაუსტდეს,

მიტომ უწუბო პრავაკიას მოწინავე ბრიგადელსო და ქალი გაანტყუნეს. დადიოდა მერე დინგუა და თვითონვე იმხანად, მოვიდა დინგუა! დამალენით

ქალებო, მოვიდა დინგუაო! ბევრი ცოლდა ეღო, ეხლა გუი გეუავს სოფელში და ის იძახის ეგრე.

არავინ იცის, რატომ აკვიტა მინცა და მინც ეგახვას არაფერს იძახის, მარტო მაგასა.

შლამიანი პატი. გამაღლობო, ქალბატონო, გამაღლობო. საინტერესოა. საინტერესოა.

სცენიდან გავა. წიწიკო უყურებს, უყურებს, მერე ისიც გავა.

დასასრული

«САБЧОТА ХЕЛОВНЕБА»
(«СОВЕТСКОЕ ИСКУССТВО»)

№ 4, 1988

ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ ЖУРНАЛ МИНИСТЕРСТВА КУЛЬТУРЫ
ГРУЗИНСКОЙ ССР

ДЕЛО БОЛЬШОЙ НАЦИОНАЛЬНОЙ
ВАЖНОСТИ

Журнал откликается на значительный факт в культурной жизни республики — создание общества Шота Руставели (стр. 2).

СЕРЬЕЗНЫЕ ПРОБЛЕМЫ

Недавно состоялся творческий пленум Союза композиторов Грузии. Впечатлениями от концертов делятся председатель Союза С. Цинцадзе, известные московские музыканты Е. Долинская, С. Бирюкова, В. Лихт, С. Сапожников (стр. 4).

ПОДВИГ АКТЕРА

Народному артисту СССР Рамазу Чхиквадзе, в связи с 60-летием присуждено почетное звание Героя Социалистического Труда. Редакционная коллегия и редакция журнала поздравляют известного актера с этой правительственной наградой. В номере печатается статья Нодара Гурабанидзе, о творческом пути Рамаза Чхиквадзе (стр. 13).

Латавра Дуларидзе

«ОНА ГОВОРIT НА ЯЗЫКЕ ЛЮБВИ»

В статье речь идет об американском документальном фильме «Мать Тереза», пред-